

САЯСАТ

ЖОЛДАУДАҒЫ 11 МІНДЕТ

ҚАЗАҚСТАН ПРЕЗИДЕНТІ ҚАСЫМ-ЖОМАРТ ТОҚАЕВ ПАРЛАМЕНТ ПАЛАТАЛАРЫНЫҢ БІРЛЕСКЕН ОТЫРЫСЫНДА ҚАЗАҚСТАН ХАЛҚЫНА ЖОЛДАУ ЖАСАДЫ. БҰЛ – ТОҚАЕВТЫҢ ХАЛЫҚҚА ЖАСАҒАН ЕКІНШІ ЖОЛДАУЫ.

Мемлекет басшысы алғашқы Жолдауында да өзекті мәселелерді қамтыды. Яғни, қоғамды толғандырған мәселелердің бәріне жауап берді. Биылғы «Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-қимыл кезеңі» атты Жолдауда да Президент елімізді одан әрі дамыту стратегиясымен таныстырды.

Қасым-Жомарт Тоқаев Жолдауда мемлекеттік басқарудың тиімділігін арттыру, жаңа заман талаптарына сәйкес экономикалық даму, өнеркәсіп әлеуетін күшейту, ауыл шаруашылығы саласын, кәсіп-логистика кешенін, шағын және орта бизнесті, қаржы секторын, өңірлік даму және қазақстандықтардың әлеуметтік жағдайын арттыру секілді бірқатар бастама көтерді.

– Еліміздің жаңа экономикалық

бағдары басты жеті қағидатқа негізделуі керек. Олар: игіліктер мен міндеттердің әділ бөлінісі; жеке кәсіпкерліктің жетекші рөлі; әділ бәсекелестік, кәсіпкерлердің жаңа буыны үшін нарық ашу; өнімділікті көбейту, экономиканың ауқымдылығын және технологиялық сипатын арттыру; адами капиталды дамыту, жаңа үлгідегі білім саласына инвестиция тарту; «Жасыл» экономиканы дамыту, қоршаған ортаны қорғау; мемлекет тарапынан дәйекті шешімдер қабылдау және сол үшін қоғам алдында жауапты болу, – деді Мемлекет басшысы.

Президент білімнің қолжетімді әрі сапалы болуын қамтамасыз етудің маңыздылығы мен денсаулық сақтау

саласын дамыту жайында айта келіп, отбасылық-демографиялық жағдайына және балалардың құқығы мен қауіпсіздігіне алаңдаушылық білдірді.

Мемлекет басшысының пікірінше, заң үстемдігі мен азаматтардың қауіпсіздігін қамтамасыз етпейінше әлеуметтік-экономикалық дамудың бірде-бір аспектісін табысты жүзеге асыру мүмкін емес. Алдымызда мемлекеттің азаматтарға қызмет етуінің жаңа стандарттарын әзірлеу бойынша ауқымды жұмыс бар. Бұл істе маңызды рөл атқаратын құқық қорғау органдары мен сот жүйесін үлкен реформалар күтіп тұр.

– Экономикалық ынтымақтастық және даму ұйымы елдерінің тәжірибесі бойынша қылмыспен күрес саласын жаңғыртқан жөн. Бізге азаматтардың құқығын заманауи тұрғыдан қорғауды қамтамасыз ететін және жоғары халықаралық талаптарға жауап беретін үлгі керек. Қазақстанда өкілеттіктердің ара жігі нақты ажыратылған үш буынды модель құру керек деп санаймын. Тағы да қайталап айтамын, заңдылық пен әділеттілік сөзсіз қамтамасыз етілуі тиіс. Қылмыстық істегі қателік адам тағдырын өзгертетінін естен шығармау керек, – деп мәлімдеді Қасым-Жомарт Тоқаев.

Жолдауда ұлттық бәсекелестікке қол жеткізуде цифрландыру ісі барлық реформалардың негізгі тетігі мен басты құралына айналатыны айтылған. Бұл тұрғыда саяси реформалар мемлекетті басқаруға азаматтарды көптеп тартуға бағытталуы керек. Жаңғыртудың негізгі мақсаты – тұтас мемлекеттің тиімділігін арттыру.

Жалғасы 2-бетте.

НЕГЕ?

ҚАЗАҚТЫҢ КӨБІ ҚАЗАҚША БІЛМЕЙДІ

1989 жылы қыркүйек айының 22-күні қазақ тілі мемлекеттік мәртебеге ие болды. Ал, 1997 жылы «Қазақстан Республикасындағы тілдер туралы» заң қабылданып, республика аумағында тілдердің қолданылуының құқықтық негіз-дері, барлық тілге құрметпен қарау қамтамасыз етіліп, мемлекеттік қазақ тіліміздің мәртебесі басқа тілдермен бірдей дәрежеде тұрды. Яғни, кім қандай тілде сөйлегісі келсе, сол тілде сөйлеседі. Оған ешқандай шектеу жоқ. Қандай тілде ақпарат алғысы келеді, сол тілде ақпарат алуға құқылы. Егер өзі қалаған тілде ақпарат ала алмаса, шағымдануға да құқығы бар.

Дүние жүзіндегі барлық елде мемлекеттік тілді білу заң жүзінде міндеттелген. Ал, біздің елдің «Тіл туралы» заңы басқаша сөйлейді. «Қазақстан халқын топтастырудың аса маңызды факторы болып табылатын мемлекеттік тілді меңгеру – Қазақстан Республикасының әрбір азаматының парызы». Яғни, тек қана парыз. Мүмкін осыдан болар, қазіргі кезде біздің

қоғамда қазақша сөйлейтін ҚАЗАҚТАРДЫҢ қатары сиреп келеді.

Тәуелсіз мемлекет атанғанымызға биыл, міне, 29 жыл болды. Осы жылдар ішінде мемлекеттік тіл, ана тіліміз – қазақ тілі, орыс тілінің көлеңкесінде келе жатқаны ащы шындық. Қай мекемеге барсаң да, халыққа қызмет көрсету орталығы, емхана, асхана, тіпті дүкенде де алдыңнан «Здравствуйте» деп күтіп алады. Екеуі де қазақ бола тұрып бір-бірімен орысша сөйлесіп тұрған адамдарды талай кездестіргенмін. Тіпті орысша сөйлей алмай шатасып жатқан адамды көрсе, орысша білмейді деп мазақ қылатындар да жоқ емес. Ал, жас отбасында, үйінде ата-әже жоқ шаңырақта тәрбиеленген балалар қазақша сөйлеген былай тұрсын, қазақша түсінбейді де.

...Елбасы Жолдауында айтылған Мәңгілік Ел мұратына жетуіміз үшін алдымен қазақ болғанымыз абзал. Ал біз қазақ бола тұра қазақша сөйлеуден қашамыз. Қазақтың көбі қазақша білмейді. Неге?

М.МҰРАТБЕКҚЫЗЫ.

САЯСАТ

ЖОЛДАУДАҒЫ 11 МІНДЕТ

Жалғасы. Басы 1-бетте.

— Мен бүкіл қоғам алдында дағдарыс жағдайында атқарылатын іс-шаралардың жоспарын баяндадым. Оның жемісті жүзеге асуы әрқайсымызға байланысты. Баршамыз өз-өзімізді дамытуға күш салуымыз керек. Замана сынағы бізден үздіксіз қозғалысты, мықты күш-жігерді және табанды еңбекті талап етіп отыр. Сондықтан, еліміздің бақытты әрі жарқын келешегі әр азаматтың қажырлы қызметіне байланысты болмақ. Әр буынның маңдайына түрлі сынақ жазылған. Біз төл тарихымызда тағдырдың түрлі сынынан әрдайым сүрінбей өттік. Еліміз ең күрделі деген міндеттерді шеше алады. Біз бұған дайынбыз, — деді Мемлекет басшысы.

Назарларыңызға жолдаудағы негізгі мәселелерді ықшамдап ұсынып отырмыз.

Министрліктердегі жауапты хатшы институты таратылады

Олардың міндеттері мемлекеттік аппарат жетекшілеріне жүктеледі. «Бұл институтты енгізер кезде жауапты хатшылардың ауыспайтындығы министрлерді әкімшілік кадрлық жұмыстан босатып, аппараттың тұрақтылығын қамтамасыз етеді делінген еді. Бірақ бұлай болған жоқ. Министрлер мен жауапты хатшылар арасында кикілжің жиіледі. Оның кесірі жалпы іске тиеді», — деді ол.

Төтенше жағдайлар министрлігі қайта құрылады

Бұған дейін бұл құрылым Ішкі істер министрлігінің Төтенше жағдайлар комитеті ретінде жұмыс істеді. Қ.Тоқаев табиғи және техногендік апаттар дәуіріне енгенімізді алға тартып, Төтенше жағдайлар министрлігін қайта құру қажет

екенін айтты.2014 жылы 6 тамызда бұл министрлік қысқартылып, ІІМ құрамына енді.

Президентке тікелей бағынатын Стратегиялық жоспарлау және реформалар жөніндегі агенттік құрылады

Статистика комитеті Ұлттық экономика министрлігінің құрамынан шығып, жаңа агенттіктің құрамына кіреді.«Мемлекеттік басқарудың жаңа моделі. Бұл саладағы реформаларды жүйелі түрде жүргізген жөн. Алдымен біз мемлекеттік басқару, кадр саясаты, шешім қабылдау жүйесі және оларды орындау жауапкершілігі тәсілдерін өзгертеміз. Пандемия мен дағдарыс жағдайында қолданыстағы мемлекеттік басқару жүйесі барынша жұмыс істейді. Сондықтан мен президентке тікелей бағынатын Стратегиялық жоспарлау және реформалар агенттігін құру туралы шешім қабылдадым. Мұндай орган бұған дейін жұмыс істеп, жүктелген міндеттерді сәтті орындады, енді ол бүкіл мемлекеттік жоспарлау жүйесінің орталық буынына айналады», — деді Қ. Тоқаев

Басы артық компаниялар қысқартылады

Президент «Бәйтерек» және «ҚазАгро» холдингтерін біріктіріп, қаржылық мүмкіндіктері анағұрлым зор даму институтын құруды тапсырды. Ол Үкіметке жаңа жекешелендіру жоспарын қабылдауды тапсырып, мемлекеттің қауіпсіздігі мен қалыпты жұмысын қамтамасыз ететін нысандар ғана қалуы керекін айтты.

2021 жылы қазақстандықтар зейнетақы жинағының бір бөлігін ала алады

2021 жылы Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қорының 700 мың салымшысы жинағының бөлімін үй алу, емделу үшін пайдалана алады немесе қаржы ұйымдарының басқаруына бере алады. Жыл соңына дейін тиісті нормативтік-

құқықтық актілер қабылданып, дайындық жұмыстары жасалмақ.

2021 жылы «Аңсаған сәби» арнаулы бағдарламасы іске қосылады

Бағдарлама балалы бола алмай жүрген отбасыларға арналған.«Өкінішке қарай, Қазақстанда әрбір алтыншы отбасы сәби сүйе алмайды. Әлеуметтік сауалнаманың көрсеткішіне сәйкес, қазақстандықтардың 20 пайызға жуығы бұны ажырасудың айтарлықтай себебі деп есептейді. Үкіметке 2021 жылдан бастап «Аңсаған сәби» арнайы бағдарламасын бастауды тапсырамын. ЭКО бағдарламалары арқылы квота санын жеті мыңға дейін, яғни жеті есе көбейту керек», — деді Президент Жолдауында.

Шенеуніктер саны 25%-ға қысқартылады

Қ.Тоқаев мемлекеттік аппарат пен квазимемлекеттік секторды қысқарту мерзімін жылдамдатуы тапсырды. Биыл олардың саны 10 пайызға, келесі жылы тағы 15%-ға қысқартылады. Осылайша, шенеуніктер саны 25%-ға кемиді. Үнемделген қаражат қалған қызметкерлердің жалақысын арттыруға жұмсалады.

Қаңтардан бастап мұғалімдердің жалақысы 25%-ға өседі

«Білім саласындағы басты мәселелердің бірі — ұстаздар жалақысының аздығы. 2021 жылдың қаңтарынан бастап мұғалімдердің еңбекақысын 25%-ға көбейту жөнінде шешім қабылдадым. Жалақы мөлшері алдағы уақытта да арта береді. Бұл мақсатқа алдағы үш жылда қосымша 1,2 триллион теңге бөлінеді», — деді Қ. Тоқаев.

2021 жылдан бастап сыбайлас жемқорлықпен күрестің жаңа тәсілдері енгізіледі

2021 жылдан бастап мемлекеттік қызметшілердің, депутаттардың, судьялардың шетел банктеріндегі есепшотқа ие болуы, қолма-қол ақша және бағалы заттарды сақтауы сияқты жаңа шектеулер енгізіледі. Мемлекет қызметшінің немесе

квазимемлекеттік сектор басшысының қос азаматтығы анықталған жағдайда олар қызметінен босатылады. Құқық қорғау органдары қызметкерлерінің, судьялардың пара берушілердің және парақорлыққа депдал болғандардың сыбайлас жемқорлығы үшін жазаны қатаңдату тұрғысынан ҚР Қылмыстық кодексіне өзгерістер енгізіледі. «Жемқорлықпен ұсталғандардың мемлекеттік қызметте және квазимемлекеттік секторда жұмыс істеуіне өмір бойы тыйым салатын қағида қатаң сақталуы керек. Біз сыбайлас жемқорлық деректері туралы хабарлаған адамдарды заң жүзінде қорғайтын жүйені қалыптастыруымыз керек», — деді Президент.

Мораторий күшін жойса да, жер шетелдіктерге сатылмайды

Келесі жылы ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлерді пайдалану мәселесі бойынша Жер кодексінің кейбір нормасына қатысты енгізілген мораторий күшін жояды.«Жеріміз шетелдіктерге сатылмайды, бірақ Үкімет ауыл шаруашылығы жерлерін толыққанды экономикалық айналымға енгізудің өзге әдіс-тәсілдерін енгізуі тиіс», — деді Қ.Тоқаев.

Алматы облысы әкімдігінде облыс басшысы Амандық Баталовтың төрағалығымен Президент Жолдауындағы міндеттерді орындау жөніндегі мәселе талқыланған актив жиыны өтті.

Облыс басшысы Президент Қасым - Жомарт Кемелұлы Тоқаевтың Қазақстан халқына Жолдауын Жетісу жұртшылығы үлкен ықыласпен тыңдағанын, онда белгіленген тапсырмаларды іске асырудағы облыстың атқарушы органдарының жұмысы туралы кеңінен баяндады. Жолдаудағы 11 міндетті жүзеге асырудың іс-шаралар жоспарын әзірлеп орындалу мерзімін, жауаптыларды нақты белгілеп, жоспарды іске асыруға белсене кірісу қажеттігін айтты.

ШАРА

АБАЙ ДАНА ӘРІ ДАРА

ҚАЗАҚТА

БИЫЛҒЫ ЖЫЛ – ЕРЕКШЕ ЖЫЛ, АБАЙ ҚҰНАНБАЙҰЛЫНЫҢ 175 ЖЫЛДЫҚ МЕРЕЙТОЙЫНА АРНАЛҒАН ЖЫЛ. МЕМЛЕКЕТ БАСШЫСЫ ҚАСЫМ-ЖОМАРТ ТОҚАЕВ «АБАЙ ЖӘНЕ ХХІ ҒАСЫРДАҒЫ ҚАЗАҚСТАН» АТТЫ МАҚАЛАСЫНДА АБАЙДЫҢ ТҰЛҒАСЫ МЕН МҰРАСЫН ҰЛЫҚТАУ МАҚСАТЫНДА ҮЛКЕН МІНДЕТТЕР ЖҮКТЕДІ.

— дара, Абай – дана қазақта» атты әдеби абайтану кешінің шымылдығы Сағынғали Сейітовтың «Кім» деген өлеңімен ашылды.

Мұнан кейін Абай атамыздың өміріне қатысты викториналық сұрақтар қойылып, ұлы ақынның өмірі жайында бейнеролик те көрсетілді. Әдеби кеште кітапханашы Гүлайым Абылова ұлы Абай хақында толғамды ойларымен бөлісті. Өз сөзінде ұлы ойшыл атамыз шығыс поэзиясында қалыптасқан ұлы дәстүрлерді жалғастырушы ғана емес Фердоуси, Зинами, Әлішер Науаи секілді шығыстың ұлы ойшылдарының ізбасары, рухани ойды одан ары дамытушы, адамзат өркениетіне өз үлесін қосқан ұлы қайраткер екенін де айтты.

Шара барысында Абайдың өлеңдері оқылып, жүректі тербер әуезді әндер де шықалды. «Көзімнің қарасы» әнін тамылжыта орындаған Базаргүл Ақсубаева мен Айбар Майнгенов көрерменнің ыстық ықыласына бөленіп, сағыныштарын басты. Бастысы әдеби кеш өз дәрежесінде өтіп, көптің көңілінен шықты.

Абайды қалай дәріптесек те жарасады. Оның ғибратты ғұмыры мен шынайы шығармашылығы – қазақ халқына ғана емес, жаһан жұртына да үлгі-өнеге.

С.ӘЙТЕНОВА.

МЕРЕКЕ АЯСЫНДА

БИЫЛ ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ КОНСТИТУЦИЯСЫНЫҢ 25 ЖЫЛДЫҚ МЕРЕЙТОЙЫН АТАП ӨТІП ОТЫРМЫЗ. ЯҒНИ, АТА ЗАҢЫМЫЗДЫҢ ҚАБЫЛДАНҒАН КҮНІ ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ МЕМЛЕКЕТТІК МЕРЕКЕЛЕРІ ҚАТАРЫНА ЖАТҚЫЗЫЛҒАН.

Еңбектері
еленді

Аталмыш мерекеге орай Талдықорған қалалық сотының бір топ судьясы мен маманы Алғыс хаттармен марапатталды. Атап айтқанда, осы соттың ең тәжірибелі де білікті судьяларының бірі Бекмұрат Дүйсенбеков Қазақстан Республикасы Президентінің Алғыс хатымен, ал, соттың кеңсе меңгерушісі Ұлан Мамытбек және бас маман-сот отырысының хатшысы Айгүл Иманалина Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының Алғыс хатымен, сондай-ақ, осы соттың төрағасы Ермек Егнубеков, судьясы Бейбіт Тұрысов және бас маманы Айнұр Сейілханова Талдықорған қаласы әкімінің Алғыс хатымен марапатталып, олардың ұзақ жылғы қажырлы еңбектері еленді.

Ш. ХАМИТОВ.

ОБРАЗОВАНИЕ

ДОПЛАЯТ ЛИ УЧИТЕЛЯМ ЗА СВЕРХЧАСЫ?

Министр образования и науки Казахстана Асхат Аймагамбетов рассказал о доплатах учителям во время дистанционного обучения, передает zakon.kz.

сейчас нагрузка конечно возрастет, соответственно оплата для эти педагогов будет больше.

"Ежегодно у нас происходит один и тот же процесс. Это вопрос тарификации, (она) утверждается. Первого сентября у нас, как мы говорим, еще даже расписание "плавающее", по комплектованию идут рабочие процессы, и по тарификации имеются вопросы. В целом, все необходимые нормы (прописаны), и местные исполнительные органы и директора школ об этом прекрасно осведомлены", - подчеркнул Аймагамбетов.

Что касается дежурных классов, то занятия будут проходить с соблюдением строгих санитарных норм, а к преподавателям, работающим в классах будут определены требования.

По словам Асхата Аймагамбетова, не допускаются к рабочему процессу в таком формате беременные, учителя старше 65 лет, если у них есть хронические заболевания, то есть такие учителя не могут работать в дежурных классах. Нужно следить за температурой, соблюдать все санитарные требования, чтобы не допустить заражения.

А вот претендовать на компенсацию в случае заражения КВИ во время выполнения служебных обязанностей учителя не смогут.

СОБ.КОРР

ПЕРВЫЙ ЗВОНОК В ОНЛАЙН РЕЖИМЕ

«Сәлемсаған, Алтын ұямектебім!», - под таким названием в Назарбаев Интеллектуальной школе города Талдықорған прошла торжественная онлайн-линейка, посвященная началу нового учебного года.

Традиционно учеников, педагогический коллектив школы с теплыми пожеланиями поздравил директор школы Виктор Николаевич Сосин: «Мир образования – это дорога преемственности, служения и ценности школьной семьи, в которой мы принимаем сегодня 140 обладателей образовательного гранта Первого Президента Республики Казахстан «Өркен». Я уверен, что нынешние ученики имеют пример выпускников прошлых лет, которые учатся в лучших вузах страны и мира. И уже стали квалифицированными специалистами в своей области, и все это – заслуга учителей».

В этом году 70 выпускников были зачислены в лучшие университеты республики, ближнего и дальнего зарубежья: 26 из них стали студентами Назарбаев Университета, 13 выпускников зачислены в топовые университеты США, Венгрии, Германии, Кореи, Болгарии, Гонконга.

В торжественной обстановке ведомственными наградами Министерства образования и науки Республики Казахстан были награждены следующие сотрудники: нагрудным знаком «Почетный работник образования» - Жазира Иманбаева, учитель физики; Почетной грамотой МОН РК – Назгуль-Шаймерденова, учитель английского языка; Благодарственным письмом МОН РК – Айжан Байзакова, учитель начальных классов.

Также почетной грамотой и благодарственными письмами АОО «Назарбаев Интеллектуальные школы» награждены педагог-организатор-куратор Шынар Базильбекова, учитель начальных классов

Елена Шабанова, педагог - психолог Динара Кусянова, старший инженер Виталий Шаркеевич.

Свой первый онлайн звонок в стенах Назарбаев Интеллектуальной школы встретил ученик 7 класса, обладатель гранта «Өркен» Қаржан Нұрхан.

- Сегодня сбылась моя мечта, я стал учеником Интеллектуальной школы. Когда я учился в 3 классе поставил цель – поступить в НИШ. Готовился, учился на отлично и у меня все получилось. Очень люблю уроки английского, русского языка и математики. Через программу Microsoft Teams нам показали школу, познакоми-

ли с учителями и с учениками, а также прошел первый урок с нашим куратором, - поделился своими впечатлениями Нұрхан.

КАРИНА ПФАЙФЕР

ИНФОРМАЦИОННОЕ СООБЩЕНИЕ

КАК РАБОТАЮТ ФИЛИАЛЫ ЕНПФ?

В целях обеспечения безопасности населения и работников в условиях карантина в Едином накопительном пенсионном фонде (ЕНПФ) организованы следующие режимы работы его региональных филиалов.

Очный режим обслуживания по предварительной записи обеспечивается в восьми областных филиалах - в Актобинской, Атырауской, Жамбылской, Западно-Казахстанской, Кызылординской, Мангистауской, Павлодарской и Северо-Казахстанской областях, а также в региональном филиале в городе Жезказган и в городе Нур-Султан (в отделении по адресу пр. Республики 4).

Записаться на приём можно на корпоративном сайте enpf.kz, буквально в два-три клика. Необходимо на главной странице сайта перейти по вкладке «Электронные сервисы», далее кликнуть на баннер «Забронировать очередь на обслуживание», после чего вы можете самостоятельно выбрать удобное для вас время посещения филиала.

Режим работы филиалов в будние дни с 9:00 до 18:00, суббота и воскресенье - выходные дни. Во время перерыва с 13:00 до 14:00 операционные залы закрываются на проветривание, влажную уборку и дезинфекцию/ кварцевание. Предусмотрены также два технических перерыва по 15 минут в первой и второй половине дня для дезинфекции рабочих поверхностей, стульев, ручек дверей, поручней и т.д., проветривания помещений.

В остальных областях до 31 августа включительно действует ряд ограничительных мер с учетом региональной ситуации. Офисы ЕНПФ оказывают дистанционные услуги и услуги по бесконтактному приёму документов.

Бесконтактное обслуживание филиалов предоставляется в будние дни с 9:00 до 18:00 с перерывом с 13:00 до 14:00. Адреса филиалов, работающих в бесконтактном режиме, размещены на сайте enpf.kz.

Дежурные работники Фонда по предварительной записи осуществляют бесконтактный приём документов по услугам, которые невозможно получить в электронном формате, при соблюдении строгих санитарно-эпидемиологических мер и социального дистанцирования. К услугам, которые невозможно получить онлайн, относятся:

- оформление заявлений о назначении пенсионных выплат в связи со смертью вкладчика / получателя (погребение);
- оформление заявлений о назначении пенсионных выплат в связи со смертью вкладчика / получателя (наследство);
- оформление заявлений о назначении пенсионных выплат в связи с выездом на постоянное место жительства за пределы Республики Казахстан;
- оформление заявлений о переводе пенсионных накоплений из АО «ЕНПФ» в страховые организации;
- оформление заявлений о назначении пенсионных выплат при наличии установленной инвалидности I/II группы бессрочно;
- оформление заявления об открытии индивидуального пенсионного счета по учету обязательных профессиональных пенсионных взносов, в том числе заявлений о присоединении к договору о пенсионном обеспечении за счет обязательных профессиональных пенсионных взносов.

Иные виды услуг ЕНПФ, например, получение выписки с индивидуального пенсионного счета, изменение реквизитов, заключение договоров о пенсионном обеспечении за счёт добровольных пенсионных взносов и т.д., можно получить, не выходя из дома, в режиме онлайн посредством мобильного приложения ENPF и Личного кабинета на корпоративном сайте www.enpf.kz (пошаговые инструкции по порядку получения электронных услуг прилагаются в соответствующих разделах).

В регионах ЕНПФ также организовано выездное обслуживание с соблюдением строгих санитарно-эпидемиологических мер. При этом осуществляется предварительная консультация (в том числе проверка на возможность получения услуг дистанционно, без выезда). При выездном обслуживании граждан предоставляются услуги по оформлению заявлений об открытии индивидуальных пенсионных счетов по учету обязательных профессиональных пенсионных взносов (в том числе заявлений о присоединении к договору о пенсионном обеспечении за счет обязательных профессиональных пенсионных взносов). Также обслуживаются вкладчики (получатели), относящиеся к категории социально-уязвимых слоёв населения (инвалиды 1-2 группы, имеющие инвалидность бессрочно) с соблюдением санитарно-эпидемиологических мер.

Работники ЕНПФ всегда готовы оказать вкладчикам (получателям) консультацию по вопросам накопительной пенсионной системы и дистанционное сопровождение получения электронных услуг посредством:

- 1) обращения по телефону у дежурных сотрудников региональных отделений (список размещен на сайте enpf.kz);
- 2) обращения в call-центр по короткому номеру 1418;
- 3) чат-бота в Whats app и Viber по номеру +7 777 000 14 18;
- 4) онлайн-консультанта на корпоративном сайте www.enpf.kz;
- 5) направления обращений по электронной почте enpf@enpf.kz;
- 6) аккаунтов в социальных сетях: Instagram, Facebook, ВКонтакте, twitter Telegram, Одноклассники.

Дополнительно предусмотрено получение услуг с направлением пакета документов почтовой связью (АО «Казпочта») с возможностью предварительной онлайн проверки документов на корпоративном сайте ЕНПФ.

Список всех филиалов АО «ЕНПФ» и режимы их работы доступны на сайте ЕНПФ.

ЕНПФ создан 22 августа 2013 года на базе АО «НПФ «ГНПФ». Учредителем и акционером ЕНПФ является Правительство Республики Казахстан в лице ГУ «Комитет государственного имущества и приватизации» Министерства финансов Республики Казахстан. Доверительное управление пенсионными активами ЕНПФ осуществляет Национальный Банк Республики Казахстан. С 1 января 2016 года функции по выработке предложений по повышению эффективности управления пенсионными активами переданы Совету по управлению Национальным фондом. В соответствии с пенсионным законодательством ЕНПФ осуществляет привлечение обязательных пенсионных взносов, обязательных профессиональных пенсионных взносов, добровольных пенсионных взносов, пенсионные выплаты, индивидуальный учет пенсионных накоплений и выплат, предоставляет вкладчику (получателю) информацию о состоянии его пенсионных накоплений (подробнее на www.enpf.kz).

ЗА ПЕРВОЕ ПОЛУГОДИЕ 2020 ГОДА ЕНПФ ВЫПЛАТИЛ СВОИМ ВКЛАДЧИКАМ БОЛЕЕ 82 МИЛЛИАРДА ТЕНГЕ

За первые шесть месяцев 2020 года Единый накопительный пенсионный фонд осуществил выплаты 226 573 получателям. В общей сложности было осуществлено свыше одного миллиона пенсионных выплат и переводов в страховые организации на общую сумму 82,2 миллиарда тенге, в том числе:

- выплаты по достижению пенсионного возраста - 30,2 млрд тенге;
- переводы в страховые организации - 19,2 млрд тенге;
- в связи с выездом на ПМЖ - 16,8 млрд тенге;
- выплаты по наследству - 13,7 млрд тенге;
- выплаты на погребение - 1,4 млрд тенге;
- выплаты по инвалидности - 805 млн тенге.

При этом сумма средней ежемесячной выплаты по графику (в связи с достижением пенсионного возраста) составила 22 535 тенге, а максимальная сумма ежемесячной выплаты составила - 506 980 тенге.

ЕНПФ создан 22 августа 2013 года на базе АО «НПФ «ГНПФ». Учредителем и акционером ЕНПФ является Правительство Республики Казахстан в лице ГУ «Комитет государственного имущества и приватизации» Министерства финансов Республики Казахстан. Доверительное управление пенсионными активами ЕНПФ осуществляет Национальный Банк Республики Казахстан. С 1 января 2016 года функции по выработке предложений по повышению эффективности управления пенсионными активами переданы Совету по управлению Национальным фондом. В соответствии с пенсионным законодательством ЕНПФ осуществляет привлечение обязательных пенсионных взносов, обязательных профессиональных пенсионных взносов, добровольных пенсионных взносов, пенсионные выплаты, индивидуальный учет пенсионных накоплений и выплат, предоставляет вкладчику (получателю) информацию о состоянии его пенсионных накоплений (подробнее на www.enpf.kz)

ОБЩЕСТВО

В КАЗАХСТАНЕ СМЯГЧИЛИ КАРАНТИН: НА ЧТО СОХРАНЯЕТСЯ ЗАПРЕТ?

На заседании Межведомственной комиссии под председательством заместителя премьер-министра РК Ералы Тугжанова был одобрен второй этап послаблений для деятельности объектов.

Министерство здравоохранения доложило, что ограничительные меры позволили снизить заражаемость COVID-19 по стране в 10 раз, с учетом достигнутого положительного эффекта принято решение с 31 августа возобновить деятельность:

- религиозных объектов (индивидуально, без проведения коллективных мероприятий);
- бассейнов (в индивидуальном формате, из расчета 5 кв.м. зеркала воды на 1 посетителя, предварительная запись);
- тренажерных залов (до 5 кв.м. на 1 посетителя, предварительная запись);
- спортивных комплексов (для индивидуальных и групповых тренировок до 5 кв.м. на 1 посетителя);
- объектов культуры (до 5 кв.м. на 1 посетителя, заполняемость не более 50%, в том числе коллективные репетиции до 30 человек с соблюдением социального дистанцирования не менее 2-х метров, проведением проветрива-

ния помещений на перерывах, использование масок);

- особо охраняемых природных территорий: государственных национальных природных парков, заповедников, резерватов и прочных (для индивидуальных и организованных групп не более 15 человек, с соблюдением социального дистанцирования не менее 2-х метров, в масках);
- движения пригородных пассажирских поездов/электричек, междугородних внутриобластных автобусов/микроавтобусов.

Все объекты будут вводиться только после получения соответствующих актов готовности. Акиматам регионов совместно с Министерством здравоохранения, НПП "Атамекен", общественностью необходимо обеспечить строжайшее соблюдение вводимыми объектами всех санитарных требований, — отметил Тугагов.

АЛАТАУ-АҚПАРАТ

ТӘЖТАЖАЛ

КОРОНАВИРУСҚА дейін және кейін

Аты жаман індетті аузыңа да алғың келмейді. Алайда қыр соңыңнан қалмай қатарласып жүрген көлеңкедей күнде көңілге күдік ұлатқан кеселдің екінші толқыны басталады деген хабар тарағалы адамзат баласынан маза қашты.

Ала жаздай індетпен арпалысқан қалың бұқара енді қазан мен қараша айынан үрейленіп отыр. Ауа райы салқындаса, күзде келетін тұмаумен қосақталған індеттен тағы қанша адам ажал құшарын бір Құдай біледі. Шыны керек, қараша қауым қазір жергілікті билікке де, үкіметке де сенуден қалған. Олардың індетпен күресуге сақдай саймыз деген сөздеріне күдікпен әрі үреймен қарайтын болған. Қыркүйек басталмай жатып дәріханаларды то-руылдап жүрген қала тұрғындары аспирин мен парацетамол тап-пай жүр. Мұны өз көзіммен көрдім. Қабанбай көшесінде орналасқан «Арзан» және қалалық мешіттің жанындағы әлеуметтік дәріханаға арнайы атбасын бұрып, дәрі-дәрмек сұраушылардың көбі антисептик пен аспирин және парацетамол сұрап жүр. Мұны да түсінуге болады. Күзде ушығады деген кеселге алдын-ала дайындық жасаған қала тұрғындары дәрі-дәрмек қорын жасақтағысы келеді. Өткен жылы наурызда бас-талып, елді алатыдай бүлдірген жұқпалы індеттен, жалпы республи-ка бойынша коронавируспен 105872

ма, мәселе осында. «Біреу өлем десе, біреу көлем депті» демекші, өршіген індет меңдеп ішке ілгерілеп жатқанда қарабасын күйттеген, дүниенің соңына түскендер қыл аяғы бетперде, дәрі-дәрмек, базарларда «хрен» (ақжелен), құйрық майдың, көкөністің, қымыз, шұбат, саумалдың бағасын күрт көтеріп, онсызда торығып, «шықпа-жыным, шықпа» деп күркілдеп жүрген қарашаның қалтасын қақты. «Құдай бір айнал-дырса, шыр айналдырады» деген-дей, COVID-19 дың белгілеріне ұқсас пневмониядан адамдар зар-дап шекті. Бұл кеселден де айыға алмай ақыретке аттанып кеткендері қаншама? Интернеттен алынған ақпаратқа жүгінсек, жалпы рес-публика бойынша 25 714 науқас тіркеліп, соның 5 575-і емделіп, 290-ы қайтыс болған. Алматы облысында да пневмониядан ажал құшқандар аз емес, шілде айының ортасын-да бір күнде 17-20 адамға дейін жерленді. Тіпті, облыс әкімінің орын-басары, облыстық бас мемлекеттік санитарлық дәрігері, аудан әкімі де көз жұмды. Қалың бұқараны үрей билегені сонша ауруханаларды

айтта бірін айт, комсомолдың жырын айт» демекші, бұл жырғайтын да, жырлайтын да ахуал емес. Керісінше сабақ алатын, медицинадағы олқылықтар, жемқорлықтар, адам өміріне немқұрайды қарағандар енді коронавирустың екінші кезеңінде қандай дайындықта? Қазан мен қараша айларында тұмаумен бірге өршіген індетті қайтіп ауыздықтамақ. Ажалға араша тұрып, адам шығынына жол бермеу үшін қандай шаралар жүзеге асырылады. Қалың бұқараға індеттің екінші кезеңі жай-лы қандай үгіт-насихат айтылуда. Коронавируста дейін жіберілген олқылықтар толық жойыла ма, жоқ қайтала ма? Көптің көңіліндегі сауал осы. Айтып ауыз жиғанша, Еуропада коронавирустың екінші толқыны басталды деген ақпарат тарауда. Ұлыбританияда Борис Джонсонның ескертуінен кейін соңғы апталарда «коронавирус ең нашар көрсеткішке жетті» деген хабарлама тарады. BBC Францияда коронави-рус жағдайының өршігенін хабарлап, Париж және Буш-дю-Рона аймағы коронавирустық жағдайлардың күшеюіне байланысты «қызыл аймақ» деп жарияланып карантинге алынғанын жазды.

Нидерландыда да COVID-19 жұқтырғандардың қайта артқаны байқалған. Жағдайға байланы-сты Ұлыбритания билігі Франция және Нидерландыдан келетін аза-маттарды 15 күнге карантинге алатынын хабарлауда. Британия басылымдары Манчестердегі ко-ронавирус жағдайының өршуіне байланысты 14 тамызда Біріккен Корольдіктің карантин жариялай-тынын айтты. Демек, екінші толқын

коронавирустың екінші толқынына дайындық мәселелері пысықталды. Жиында облыс әкімінің орынбаса-ры Батыржан Байжұманов өңірдегі ауруханалардың COVID-19 ин-фекциясын емдеуге қажетті құрал-жабдықтармен қамтылуы, кадрлық жасақталуы, дәрі-дәрмек қорын қалыптастыру, ПЦР-зертханалардың қызметі жөнінде баяндады. Әкім орынбасарының айтуынша, КВИ мен пневмония көрсеткіші бүгінгі күні едәуір төмендеген. Қазіргі кезде об-лыс көлемінде 42 адам КВИ, ал 401 адам пневмониядан ем алуда екен. Бүгінгі күні індетпен күрес шарала-ры үшін медициналық ұйымдардың материалдық-техникалық база-сын нығайтуға, екінші толқынына дайындық шаралары үшін облыстық бюджеттен 6,6 млрд. теңге бөлінген. Дайындық шараларының ішінде компьютерлік томограф, пульсокс-симетр, виброакустикалық аппарат, рентген аппараты, ИВЛ, concentra-тор сияқты құрал-жабдықтар сатып алу жоспарда барын айтты. Сондай-ақ, КВИ-ді емдеуге тартылған медициналық ұйымдардың жа-нынан кислородтық стансалар қойылады. Және 140 жедел жәрдем автокөліктерін сатып алу жоспар-лануда. Бүгінгі таңда жұмыс істеп тұрған 8 ПЦР зертханасында күніне 1500 зерттеу жүргізілсе, алдағы уақытта бұл көрсеткішті 3500-ге жеткізуге мүмкіндік барын, әрі об-лыста 1 айға жететін дәрі-дәрмек қоры бар екенін айтты. Оған қоса тағы екі айлық қор болатын дәрі-дәрмекке тапсырыс берілген. Індеттің бірінші кезеңінде аурулар-ды қабылдайтын инфекциялық ауруханалардың тапшылығы сезілген. Тіпті Талдықорған қал-асында ауруханаларға сыймай, көрші Көксу, Ескелді аудандары-мен Текелі қаласына науқастарды тасымалдауға тура келді. Осын-дай келеңсіздіктер болмас үшін Талдықорғанда жаңадан салынып жатқан инфекциялық аурухананың жабдықталуы, кадрлық қамтылуы жайлы да кеңінен мәлімет бер-ген Батыржан Байжұманов атап-мыш ауруханада 452 штаттық бірлік белгіленгенін, соның біраз бөлігі облыстағы медициналық ұйымдардан, 143 медперсонал

жұмыспен қамту орталықтары арқылы тартылатын болады деді. Со-нымен бірге еліміздегі медициналық жоғарғы оқу орындарымен де келісімшарттар жасалып, жас ма-мандар тарту көзделіп отыр екен. Осы жиында өңір басшысы Амандық Баталов Талдықорған көпсалалы ауруханасы мен Алматыдағы облыстық көпсалалы клиникалық аурухананың КВИ емдеуде өңірдегі негізгі екі орталық болатынын баса айтты. Сондықтан осы екі ауру-ханада індетті емдеуге қажетті аппараттардың санын, қажеттілігін түгендеуді және соған сәйкес сатып алынатын аппараттардың түрлері мен көлемін анықтауды тапсырды.

– Өңірдегі екі аурухана КВИ-дің екінші толқынына толық дайын болуы үшін барлық қажетті құрал-жабдық түгел болуы тиіс. Корона-вирус инфекциясы әсіресе, созыл-малы аурулары бар сырқаттарға ауыр тиетіндіктен бізде инфек-ционистер ғана емес, басқа да маман дәрігерлер ем шараларына әзір тұруы шарт. Әсіресе, ауыр науқастарды емдеп, өлім-жітімді болдырмауда мұның маңызы зор. Сондықтан құрал-жабдықтар бой-ынша жасаған талдау-есептеріңді қайта қарап, толықтырып, нақтылап келуді тапсырамын. Жаңа инфекциялық аурухананың құрылысы, оған қажетті қаржысы, жабдықталу мәселесі толығымен шешілген. Сондықтан ол мекеме-де біз кадрлық құрам жасақтауға бірден кірісе беруіміз керек. Ин-фекциямен күресте негізгі күш осы ауруханаға түседі. Сондықтан онда мықты кәсіби мамандар топтас-тырылуы керек. Сырт-тан тартылған мамандардың әлеуметтік жағдайын да назардан тыс қалдырмаймыз,– деді Амандық Баталов.

Облыс әкімінің айтуынша, екінші толқынға дайындық жұмысы жаман емес. Алайда, кадр тапшылығы көзге ұрып тұр. Батыржан Байжұмановтың сөзінше, белгіленген штаттық бірлік облыстық медициналық ұйымдардан, медперсоналдар жұмыспен қамту орталықтарынан тартылатынын ай-туда. Қалай десек те, ауру келіп алқымнан алғанда орны ойсырап тұрған медициналық кадрлардың жетіспеушілігі сезілсе, таң қалмаңыз. Қазіргі қоғамда дәрігерлердің де сапасы таразыға тартыла баста-ды. Жекеменшік пен мемлекеттік ауруханаларда қызмет атқаратын дәрігерлер жайлы түрлі әңгімелер өріп жүр. Жемқорлыққа белшесінен батқан медициналық мекемелерде тіпті хирургтар ақшаға құнығып кет-кен деген қауесет ел ішінде желдей есіп жүр. Ал, дәрі-дәрмек саудасына құзырлы органдар кіріскелі бері бір ізге түскендей. Өлемде коронави-рус жұқтырғандар саны 25 милли-оннан асты. Олардың мәліметінше, 30 тамыз жексенбі күні таңертең COVID-19 ауруынан 846 772 адам қайтыс болды, ал 17,5 миллионнан астам науқас сауыққан. Елде 1 та-мыздан ауырғандар саны 25 714-ке жетсе, оның 290-ы көз жұмып, 5575 адам жазылып шыққан. Алматы об-лысында 6 адам ажал құшты.

Айтақын МҰХАМАДИ

адам ауырып, 96899 жазылып, 1523 адам қазап тапты. Мұның басты себебі, жоғарғы биліктен бастап жергілікті әкім-қаралар және дәрі-дәрмек сақтайтын фармацевтикалық орталықтар халықтың қынадай қырылуына жол берді. Масқара болғанда үкіметтен бөлінген алты миллиард қаражат кеселді жарна-малаумен талан-таражға түскені әшкере болды. Қоймаларда тығылып жатқан дәрі-дәрмектер ау-руханалар мен дәріханаларға жет-пей, бағасы аспандап, қол ұшынан жалғасқан жемқорлыққа ұласты. Ау-руханаларда тыныс алу аппаратта-ры жоқтың қасы болды. Кедей-кепшік тұрмақ, науқастанған бай-бағландар мен шенді-шекпенділердің өзі қаражаттары бола тұра тыныс алу аппараттарына қолы жетпей әкімі де, дәрігері де, соты да, прокуро-ры да ажал құшты. Осы індетпен Алматы облысында 4895 адам ауырып, 4597-і жазылып, 43 адам беймезгіл өмірмен қоштасты. Ажалдың және індеттің бай, кедей деп таңдамайтынына көзі жет-кен шенділер бұдан сабақ алды

ажалдың апаны деп қабылдады. Себеп, білікті дәрігерлердің жетіспеуінен және реанимациялық бөлімге түскендердің көбі тыныс алу аппараттарына қолы жетпеді. Індет – егде жастағы адамдарға қатты тиеді, созылмалы ауруы барларға өте қиын болады деген ақпарат шындыққа жанаспай, он екі мүшесі сап-сау, 30-40-50-дегі тепсе темір үзетін жандардың бақилық болғаны қабырғамызды қайыстырды. Каран-тинде дәрі-дәрмекке қолы жетпеген-дер қазақша ем-дом жасады. «Берін

басталды деген еуропалықтардың медицина саласы озық технология-лармен жабдықталған. Оларда ма-ман тапшылығы сезіле қоймайды. Осы ақпараттардан құлақтанған қазақстандықтардың қорқыныш үрей басым. Бей-жай қарайтын мәселе емес. Жантүршігерлік оқиға. Бұл елді үрейлендіру емес. Сақтық шараларын жіті қадағалап, қарғадай екі шоқып, бір қарайтын кезең. Құдай да сақтанғанды сақтайды. Осы қатерлі індетке орай Алматы облысының әкімдігінде

БІЛІМ

ЖАҢА ОҚУ ЖЫЛЫНДАҒЫ КОМПЬЮТЕР ЖЫІРЫ

БҮКІЛӘЛЕМДІК ПАНДЕМИЯҒА БАЙЛАНЫСТЫ ЕЛІМІЗДЕ БЫЛТЫРҒЫ ОҚУ ЖЫЛЫ ЖАППАІ ҚАШЫҚТАН ОҚИТУ НЕГІЗІНДЕ ЖҮРГІЗІЛГЕН БОЛАТЫН. БИЫЛ ДА ОҚИТУ ҮДЕРІСІ КАРАНТИНДІК ТАЛАПТАРҒА САІ ДӘСТҮРЛІ ЖӘНЕ ОНЛАІН ФОРМАТЫНДА ӨТІПЕК. АЛАЙДА БҰРЫНҒЫДАЙ БАЗАР АРАЛАП, ҚАҒАЗ-ҚАЛАМ АЛУ ЕМЕС, ЕҢ КЕРЕКТІ САНАЛАТЫН ІНТЕРНЕТ ЖЕЛІСІ МЕН ТЕХНИКАЛЫҚ ҚҰРАЛДАРЫНЫҢ САҚАДАЙ САІ БОЛУЫ ҮЙДЕ ОТЫРЫП БІЛІМ АЛАМ ДЕЙТІН БАЛАЛАР МЕН АТА-АНАНЫҢ БАС ҚАЙҒЫСЫНА АЙНАЛҒАН.

Қашықтан оқыту жүйесіндегі ең күрделі мәселенің бірі – шалғайда орналасқан ауылдардағы интернет желісінің болмауы. Өткен оқу жылында маңызды мәселе ретінде көтеріліп, көптің талқысына түскен интернет дауы әлі де толығымен шешімін таба қоймады. Цифрлық даму министрлігі бес жылдан бері тұрғындар саны 250-ден асатын елді мекендерге интернет жеткізу жобасы бойынша жұмыстар атқарып келеді. Цифрлық даму, инновациялар және аэроғарыш өнеркәсібі министрі Бағдат Мусиннің айтуынша, Қазақстанда 6 341 ауылды мекен болса, оның 4 500-інде әртүрлі интернет бар, ал 2 мыңында оптикалық интернет жоқ екен. Бірақ үстіміздегі жылдың соңына дейін осындай ауыл-аймақтарға оптика тартылмақ. Бұл өз алдына бөлек әңгіме. Ал біздің айпағымыз – жаңа оқу жылы басталмас бұрын бағасы қарыштап кеткен техникалық құралдар жайында болмақ.

Жаңа оқу маусымының басталуына орай онлайн режимде өткен брифингте белгілі болғанындай, биыл еліміздің оқушыларына уақытша пайдалану үшін 435 мың компьютер таратылыпты. Білім және ғылым вице-министрі Шолпан Каринованың сөзінше, әлі де сатып алынып жатқан компьютерлер бар. Он бесінші қыркүйекке дейін қосымша 250 мың компьютер берілмек. Яғни, онлайн оқуға мемлекет тарапынан барынша жағдай жасалып, көмек көрсетілуде. Алайда, көпбалалы отбасыларға

берілген жалғыз компьютер бірнеше баланың ортасында таласқа түсіп жатқан жайттар да орын алуда. Қалтасы көтергені баласының білім алуы үшін керекті компьютерін сатып алып берсе, жағдайы төмендері амалдың жоқтығынан барын беріп, одан қалса қазіргі қоғамның ең басты дертіне айналған несиеге ұрынууда. Сондай жандардың бірі – Рахат есімді азамат. Ол мектепте оқитын інісі үшін ноутбукты қаладан таппаған соң, интернет арқылы тапсырыспен алғызған.

– Інім үшін қазір компьютер ауадай қажет. Сол себепті сатып алуға мәжбүрміз. Бірақ қаладағы техника сататын дүкендерден ноутбук табу өте қиын. Тапқан күннің өзінде бағасы тым жоғары. Сол себепті, арзан деген компьютерді интернет сайты арқылы 270 мың теңгеге 12 айға бөліп төлеуге алдық, – дейді ол.

Түйткілді мәселенің түйінін тарқатуда Талдықорған қаласындағы техника сататын дүкендерді аралап көрдік. Біз табан тіреген «Foga» дүкендер желісінің Талдықорғандағы бөлімшесінде бірде-бір ноутбук сатылымда жоқ болып шықты. Сатушылардың сөзінше, жұрт бәрін талап әкеткен. Сөрелер қаңырап бос тұр. Сайт арқылы тапсырыс берген соң, қажетті тауар тек 10 күннен соң қолға тиеді екен. Ал, «Technodom» мен «Sulprak» дүкендерінде санаулы ғана ноутбук қалған, оның өзінің бағасы 400 мың теңге мен 1 миллионның арасында шарықтап тұр. Сатып алушылардың басым бөлігі ноутбук бағаларының 1-2 ай бұрынғыдан тым аспандап кеткенін айтып реніштерін де білдіріп жатты. Қалай дегенмен, қажетті дүние болған соң алулары керек. Сондықтан иін тірескен халық іздегенін таппаған соң, планшет пен ұялы телефон таңдауға кіріскен. Кезекте тұрғандарды сөзге тартып, ойларын біліп көрдік. Солардың бірі Айгерім есімді жас маман.

– Жұмысқа биыл ғана кірдім. Телефоным бар, онымен балаларға сабақ өткізіп, тапсырма бере аламын. Алайда, оқушыларға сабақ жоспары мен басқа да

материалдарды дайындауым үшін компьютер міндетті түрде болуы тиіс. Онсыз болмайды. Бірақ, мында бар техникалық құралдардың бағасын қалтам көтере қоймасы анық,– дейді физика пәнінің мұғалімі.

Осы орайда дүкеннен таппаған компьютерлердің бағасын сайттан бағамдап көруді жөн көрдік. Ноутбуктердің ең арзаны 179 мың теңгеден басталып, одан әрі қуаттылығы, сыйымдылығы мен жаңаша технологияларға байланысты ерекшеліктеріне қарай 1 млн. 900 мың теңгеге дейін бағасы да арта береді. Ал бұрын қолданылған ескі құрылғылардың өзі 80-90 мың теңгеден кем емес.

Президент Қасым-Жомарт Тоқаевтың қыркүйектің алғашқы күні өткізген Қазақстан халқына жолдауында да қашықтан оқу мәселесінің маңызды екенін атап көрсетті. «Қашықтан оқыту ісін ұйымдастыруда үкіметтің жіберген қателіктерін жақсы білеміз. Ашығын айтқанда, әлі күнге дейін нақты бір онлайн-платформа жоқ. Мұғалімдер, оқушылар және ата-аналар күндіз-түні «WhatsApp»-тан бас көтермейтін болды» деген ол толыққанды оқу үдерісі үшін қажетті барлық функциялары бар бірыңғай онлайн білім беру платформасын шұғыл әзірлеу қажет екенін тапсырды. Осы мәселелерге байланысты телеграм

жылын мектепте қарсы алғанын қалайтыны анықталған. Қашықтан оқыту алғаш басталғаннан жаңа оқу форматының қиындықтары мен кемшіліктері қызу талқыға түсіп, үш айлық каникулда оқушы мен ата-ана да ес жиғандай болып еді. Енді жаңа оқу жылында ең қажетті деген құралдың бағасы шарықтап, одан қалса тапшы болуы елді тағы әбігерге салып қойды.

Күні кеше қоғамда дәрі-дәрмек мәселесі үлкен дауға айналып еді. Енді міне, компьютер тапшылығы бас ауыртып тұр. Осы орайда «Nur Otan» партиясы жақтастарының zoom-конференциясында ой қаузаған белгілі журналист Рахат Жақсыбай: «Ертең

әлеуметтік желісінде @ehelpru және @ehelprkz арналары тәуелсіз әлеуметтік зерттеу жүргізген. Оған барлығы 7 023 адам қатысып, өз пікірін білдіріпті. Қазақстандық ата-аналардың пікірінше, қашықтықтан оқудың ең басты кедергілер қатарына мыналар жатады: мұғалімдер мен ата-аналардың компьютер тілін жетік білмеуі; қашықтан оқытудың бірыңғай әдісінің болмауы; компьютерлер мен смартфондардың жеткіліксіздігі; қашықтан оқытуға арналған арнайы оқу бағдарламасының жоқтығы; интернеттің қолжетімсіздігі. Сонымен бірге, ата-аналардың басым бөлігі (65,2%) балаларының жаңа оқу

жаңа оқу жылында компьютер жетіспеушілігі проблема тудыруы мүмкін. Парацетамол іздегеніміз секілді ата-аналар да ноутбук іздеп сандалып кетпесе деп отырмыз» деген еді. Айтқандай-ақ, бірінші тоқсанды қашықтан оқитын ел оқушылардың бас-басында компьютер мен ноутбук жоқ. Қалай дегенмен, қоғамда сең соққан балықтай сенделіп жүрген де, шарасыздықтан басы несиеге кірген де – қарапайым халық болып отыр. Ал, бұл жайында сіз не дейсіз, көзі қарақты оқырман?!

Лина АЙДЫНҚЫЗЫ

АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ

ЕҢБЕГІМЕН ЕЛЕНГЕН ЕР

Алматы облысында «Г.Н. Нам» шаруа қожалығы жетекші ауыл шаруашылығы бірлестіктерінің қатарында. 18 жыл бойы қант қызылшасын, сояны, картопты, пиязды, бидай мен жүгеріні өсіріп келеді. Төрт жыл бұрын егістік алқабына Қазақстанның Тұңғыш президенті Нұрсұлтан Назарбаевтың өзі ат басын бұрып, шаруашылықтың тіршілігімен, табыстарымен жіті танысқан болатын. Осынау жетістіктерге шаруа ерен еңбекқорлығы мен жаңа технологияларды шебер пайдалану арқылы жетіп отыр.

Герман Николаевичтің айтуынша, киелі Ескелді жерінде Нам әулетінің төртінші ұрпағы еңбек етіп келеді. Қазір көкөністер өсіп жатқан егістіктерде таңнан күн батқанға дейін оның аталары мен әкелері, ал қазір оның балалары мен немерелері жұмыс істейді. Сондықтан ауыл шаруашылығы саласында қалтқысыз еңбек ету тағдырыма жазылғандай, –дейді шаруа.

Ол 1964 жылы Алматы облысының Ескелді ауданы Қарабұлақ кентінде дүниеге келген. 1981 жылы Красноярск ауылшаруашылық институтына «агроном» мамандығы бойынша оқуға түсті. Институтты бітіргеннен кейін 1986 жылы туған жерге оралып, колхозда еңбек жолын бастады. Кеңес Одағының күйреу кезеңі, посткеңестік кезең, тәуелсіз Қазақстанның агроөнеркәсіптік кешенінің қалыптасуы мен дамуы сынды ауыл шаруашылығы саласының барлық даму кезеңдерін басынан өткерді. Жан-жақты мемлекеттік қолдау

мен кәсіпкерлердің күш-жігерінің арқасында Жетісу жері аграрлық аймақ ретінде жанданғанын жақсы біледі.

Герман Нам жеке шаруа қожалығын 2002 жылы құрды. Қазір фермердің бірнеше жүздеген гектар егістік алқабы бар. Алайда алғашқы жылы дақылдар 37 гектарға ғана себілген еді.

– Алғашқы жылы біз қант

қызылшасын, картоп пен пиязды сеуіп көрдік. Ол уақыттағы жағдай мәз емес болатын. Бізде жерден басқа ештеңе болған жоқ. Қазіргідей жоғары сапалы тұқымдар, гербицидтер мен тыңайтқыштар болған жоқ. Техниканың бәрі ескі. Тракторлар, комбайндар сатып алу керек болды. Осылайша техниканы тірнектеп жинадық, – дейді фермер.

Бес жыл бұрын Герман Нам бірнеше шаруа қожалықтарымен бірлесе отырып «Қарабұлақ» сервистік-дайындау орталығына (СДО) бірікті. СДО «Жетісу» ӘКК» ӘДІ» АҚ арқылы қаржы лизингі бойынша заманауи ауыл шаруашылығы техникасын сатып алды. Кәсіпкердің айтуынша, мемлекет көмегімен берілген «ақылды» техника фермерлердің жұмысын едәуір жеңілдеткен. Мәселен, 12 қатарлы Optima Tandem сепкіші. Әмбебап сепкіш қызылша, соя және жүгері егуге арналған. Сепкіш тұқымдарды жерге оңтайлы қондырып, кез-келген ауа райы мен жағдайда жұмыс істейді алады.

Ал егістікті пестицидтермен өңдеу барысында шаруа SCHMOTZER немістің кәсіпорнына шыққан «Комби-4» қатараралық өңдеу қолпсытқышын қолданады. Культиватор бір уақытта төрт қатарға өңдеу жүргізеді.

Қызу егін жинау кезі басталғанда өнім «RL 200 SF» қызылша тазалағыш-тиегіші арқылы жиналады. Ауыл шаруашылығы саласында бұл техниканы Германиядан шыққан ең жылдам «тышқан» деп атайды. Оның өзіндік себебі де бар. Санаулы минуттарда оған 25 тонна қызылша тиеледі. Ал бір сағат ішінде 350 тонна өнім жинауға қауқары жетеді. Қызылшамен бірге түскен тастар мен өзге де кедергілер автоматты реверсивті құрылғының көмегімен оңай және тез жойылады. Соның арқасында шаруалардың шығындары бірнеше есеге азайып, дақылдардың өнімділігі артқан.

2014 жылы Герман Нам Тұңғыш Президент Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың Алматы облысында қант өндіру саласын қайта жаңғырту туралы үндеуін қолдап, тәтті түбірдің егіс алқаптарын ұлғайтуға белсенді кірісті. Екі жылдан кейін Елбасы Алматы облысына жасаған жұмыс сапары аясында Герман Нам шаруа қожалығының қызылша өсіретін алқаптарына келіп, өңірдің қант саласын жаңғырту

жөніндегі бағдарламаның алғашқы нәтижелерімен танысты.

– О баста қант қызылшасын өсіруді шамамен 5-10 гектардан бастадық. Сол тұста әр гектардан 300-400 центнерден алынып отырды. Егістік көлемі ұлғайтылды. «Жетісу» әлеуметтік-кәсіпкерлік корпорациясы арқылы өнімділігі жоғары тұқым алып, соның арқасында өнімділік гектарына 500-700 центнерге дейін өсті. Жекелеген учаскелерде қант қызылшасының өнімділігі гектарына 900 центнерге жетті, – деп әңгімесін сабақтады шаруа.

Қазіргі уақытта «Қарабұлақ» СДО қызылша алаңдарына «Жетісу» ӘКК арқылы алынған жоғары өнімді тұқымдарды пайдаланады. Биыл құрғақшылыққа қарамастан, фермерлер жақсы өнім алуға үміттеніп отыр.

Герман Нам шаруашылықта жаңа технологияларды шебер қолданғандар кәсіпкерлердің бірі. Әр жылдары шаруа Германия, Нидерланды, Қытай және Украинадағы кәсіпорындар мен шаруашылықтарда болып, агрономдармен, ауыл шаруашылығы дақылдарын өсіру жөніндегі сарапшылармен тәжірибе алмасып қайтты.

Ш. ХАМИТОВ

Дүйсенбі - Понедельник, 7 қыркүйек

ҚАЗАҚСТАН

Программа “Qazaqstan”отсутствует в связи с ее несвоевременным предоставлением в газету “Алатау”.

ХАБАР

06.00, 02.00 ҚР Өнұраны
06.00 Аналитическая программа «7 күн» повтор
07.15, 18.00 Премьера «Удачная сделка»
09.15, 17.00 Тұсаукесер «Qalamaimyn»
10.20, 21.40 Т/с «Жестокий Стамбул».
11.10 22.25 Т/х «Құсаиновтар. Өмір жолы».
12.00 Жаңалықтар. Новости
12.30 «COVID-19.
Халықаралық сарапшылар Алмаз Шарманмен»
13.00 Деректі драма «Мектеп»
14.15 01.20 Т/х «Оралу».
15.50, 23.15 Т/х «Пәленшеевтер-3»
20.00 Қорытынды жаңалықтар
20.30 «Баспанаға бағыт». Тікелей эфир
21.00 Итоги дня
00.20 Khabar boxing

АСТАНА

06.00 «Өн мен әзіл»
06.30 «Күлдірген»
07.00 «Үздік әзілдер»
08.00 М/ф «Маша и медведь»
09.30, 22.00 Т/х «Кекеш келін»
11.00, 21.00 Т/с «Сүлеймен сұлтан»
12.30, 23.10 Т/х «Құйынды мекен»
14.00 «Праймериз 2020»
14.05 Vine Time
14.15 М/ф «Буба»
14.40 Т/с «Условия контракта-2»
16.00 «Aitarym bar»
18.00 Т/х «Қызғалдақ»
20.00,01.10 ASTANA TIMES
00.30 Т/х «Тандауым сен»
02.30 «Өзілстан»
02.50 «Біреудің есебінен» деректі драма
03.35 «KazNet»
03.55 Т/с «Гадание при свечах»
05.30 «Домашние войны» ситком

ЕВРАЗИЯ

06.00 Т/х «Последнее королевство»
07.00 «Той заказ»
07.30 «Basty Bagdarlama»
08.00 «Доброе утро»
11.00 «МУЖСКОЕ/ЖЕНСКОЕ»
12.00 «Qoslike»
15.35 «На самом деле»
16.40 «Пусть говорят»
18.00 «Басты Жаңалықтар»
18.45 «Basty prime»Тікелей эфир
20.00 «ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ»
20.45 Т/с «Канцелярская крыса»
22.00 «П@УТИНА»
22.50 «Канцелярская крыса» продолжение
00.45 Ночной кинотеатр Премьера «Шифр»
01.50 «П@УТИНА»
02.40 «Basty prime»
03.40 Т/х «Последнее королевство»

КТК

07.00 ҚР ӨНҰРАНЫ
07.05 «КТК қоржынынан»
07.30 «Мәссаған»KZ
08.30 Т/х «Аслы-Ферхат»

Открылось наследство гр. Никулиной Нины Александровны, умершей02 апреля 2020 г. Наследникам обращаться к нотариусу Бекішбаеву А.С., по адресу: г. Талдықорган, ул. Шевченко, 146/4. Тел.: 41-37-73, в срок до 02октября 2020 г.

Сейсенбі - Вторник, 8 қыркүйек

ҚАЗАҚСТАН

Программа “Qazaqstan”отсутствует в связи с ее несвоевременным предоставлением в газету “Алатау”.

ХАБАР

06.00, 02.00 ҚР Өнұраны
06.00 Жаңалықтар. Новости
07.15 18,00 Премьера «Удачная сделка»
09.15, 17.00 Тұсаукесер «Qalamaimyn»
10.20, 21.40 Т/с «Жестокий Стамбул».
11.10 22.25 Т/х «Құсаиновтар. Өмір жолы».
12.00 Жаңалықтар. Новости
12.30 «COVID-19.
Халықаралық сарапшылар Алмаз Шарманмен»
13.00 Деректі драма «Мектеп»
14.15 01.20 Т/х «Оралу».
15.50, 23.15 Т/х «Пәленшеевтер-3»
20.00 Қорытынды жаңалықтар
20.30 «Біздің назарда». Тікелей эфир
21.00 Итоги дня
00.20 Khabar boxing

АСТАНА

06.00 «Өн мен әзіл»
06.30 «Күлдірген»
07.00 «Үздік әзілдер»
08.00 М/ф «Маша и медведь»
09.30, 22.00 Т/х «Кекеш келін»
11.00, 21.00 Т/с «Сүлеймен сұлтан»
12.30, 23.10 Т/х «Құйынды мекен»
14.00 «Праймериз 2020»
14.05 Vine Time
14.15 М/ф «Буба»
14.40 Т/с «Брак по завещанию»
16.00 «Aitarym bar»
16.55 «Қош келдіңіз»
18.00 Т/х «Қызғалдақ»
20.00,01.10 ASTANA TIMES
00.30 Т/х «Тандауым сен»
02.30 «Өзілстан»
02.50 «Біреудің есебінен» деректі драма
03.35 «KazNet»
03.55 Т/с «Пилот международных авиалиний»
05.30 «Домашние войны» ситком

ЕВРАЗИЯ

06.00 Т/х «Последнее королевство»
06.45 «Той заказ»
07.15 «Басты Жаңалықтар»
08.00 «Доброе утро»
11.00 «МУЖСКОЕ/ЖЕНСКОЕ»
12.00 «Qoslike»
15.35 «На самом деле»
16.40 «Пусть говорят»
18.00 «Басты Жаңалықтар»
18.45 «Basty prime»Тікелей эфир
20.00 «ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ»
20.45 Т/с «Канцелярская крыса»
22.00 «П@УТИНА»
22.50 «Канцелярская крыса» продолжение
00.45 Ночной кинотеатр Премьера «Шифр»
01.50 «П@УТИНА»
02.40 «Basty prime»
03.40 Т/х «Последнее королевство»

КТК

07.00 ҚР ӨНҰРАНЫ
07.05 Кешкі жаңалықтар
07.30 Т/х «Аслы-Ферхат»
09.00 Т/х «Аталар сөзі»
09.40 НОВОСТИ
10.20 «Было дело»
12.10 О/д «Морские дьяволы рубежи родины»
14.30, 21.40 «Хорошая жена» мелодрама (повтор)

16.30 Т/х тұсаукесер «Өмір сабағы»
18.00 Т/х тұсаукесер «Кектен туған махаббат»
19.30 КЕШКІ ЖАҢАЛЫҚТАР
20.00 «Астарлы ақиқат»
21.00 ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ
23.45 О/д «Морские дьяволы рубежи родины»
01.40 «Было дело» (повтор)
02.15 Т/х «Кектен туған махаббат»
03.15, 04.20 Т/х «Сүйікті Дениз»

ЖЕТИСҮ

07.00 Өнұран
07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.00 Жаңалықтар
09.30 Новости
10.00 «Денсаулық»
10.30 «Әдебиет пен адамзат»
11.00 «Өн тыңдайық» /онлайн-концерт/
11.30 Д/ф «Әлемнің мәдени қазынасы»
12.00 «Құтты қонақ»
13.00 «Отбасы»
14.00 «Тарих парақтары»
14.30 «Монолог»
15.00 «Ғасырлар керуені» спектаклі
16.30 Д/ф «Кең ауқымда»
17.00 Жаңалықтар
17.20 Новости
17.35 Д/ф «Әлемнің мәдени қазынасы»
18.00 «Шашу»
19.00 «Сегодня» /прямой эфир/
19.30 «Оқырман»
20.15 «Күйеуге шыққым келеді» телехикаясы
20.30 Жаңалықтар
21.00 «Арнайы репортаж»
21.30 Новости
22.00 «Дәрігер кеңесі»
22.30 Д/ф «Таңғажайып табиғат»
23.00 Жаңалықтар
23.30 Новости
23.55 Өнұран

31 КАНАЛ

05.58 ҚР Өнұраны
06.00, 04.00 «Ризамын»
06.20, 03.10 Алдараспан, Нысана, Шаншар әзілдері
06.50 Информбюро (повтор)
07.50 Т/с «Ганга»
10.00 «Whats up?»
10.45 Т/с «Гадалка»
13.10 Х/ф «Не бей копытом»
15.00 «Кел, татуласайық»
18.00 «Экстрасенсы-детективы»
19.00 Сериал «Мертв на 99%»
20.00 Информбюро
21.00 Т/с «Один против всех»
23.10 Т/с «Махаббатым, кеш мені»
01.25 «Кел, татуласайық»
05.00 Өзіл студия

7 КАНАЛ

06.00 «Япырай»
06.40 «Гу-гулет»
07.15 «Келесі кім?»
07.50, 22.20, 04.10 Т/х «Элиф»
09.00 17.00 Т/с «Тайны госпожи Кирсановой»
10.10 «Смеяться разрешается»
11.50 Т/с «Беги не оглядывайся»
13.00, 20.20, 02.10 Т/х «Жалдамалы қалындық»
14.00, 03.10 Т/х «Азулы әулет»
15.00 «Q-елі»
15.50 Т/с «Доктор Котов»
18.10, 23.20 Т/с «Первые ласточки»
19.15 Т/с «Гранд-3»
21.20 Т/х «Тек қана қыздар»
21.50 Т/х «Тақиясыз періште»
00.25 «Такая лайф»
01.00 «Вокруг света за монетой»
05.00 «Өз ойым»

Сәрсенбі - Среда, 9 қыркүйек

ҚАЗАҚСТАН

Программа “Qazaqstan”отсутствует в связи с ее несвоевременным предоставлением в газету “Алатау”.

ХАБАР

06.00, 02.00 ҚР Өнұраны
06.00 Қорытынды жаңалықтар Итоги дня
07.15 18,00 Премьера «Удачная сделка»
09.15, 17.00 Тұсаукесер «Qalamaimyn»
10.20, 21.40 Т/с «Жестокий Стамбул».
11.10 22.25 Т/х «Құсаиновтар. Өмір жолы».
12.00 Жаңалықтар. Новости
12.30 «COVID-19.
Халықаралық сарапшылар Алмаз Шарманмен»
13.00 Деректі драма «Мектеп»
14.15 01.20 Т/х «Оралу».
15.50, 23.15 Т/х «Пәленшеевтер-3»
20.00 Қорытынды жаңалықтар
20.30 «Біздің назарда». Тікелей эфир
21.00 Итоги дня
00.20 Khabar boxing

АСТАНА

06.00 «Өн мен әзіл»
06.30 «Күлдірген»
07.00, 16.55 «Үздік әзілдер»
08.00 М/ф «Маша и медведь»
09.30, 22.00 Т/х «Кекеш келін»
11.00, 21.00 Т/с «Сүлеймен сұлтан»
12.30, 23.10 Т/х «Құйынды мекен»
14.00 «Праймериз 2020»
14.05 Vine Time
14.15 М/ф «Буба»
14.40 Т/с «Брак по завещанию»
16.00 «Aitarym bar»
18.00 Т/х «Қызғалдақ»
20.00,01.10 ASTANA TIMES
20.55 Loto 6/49. Прямой эфир
00.30 Т/х «Тандауым сен»
02.30 «Өзілстан»
02.50 «Біреудің есебінен» деректі драма
03.35 «KazNet»
03.55 Т/с «Пилот международных авиалиний»
05.30 «Домашние войны» ситком

ЕВРАЗИЯ

06.00 Т/х «Последнее королевство»
06.45 «Той заказ»
07.15 «Басты Жаңалықтар»
08.00 «Доброе утро»
11.00 «МУЖСКОЕ/ЖЕНСКОЕ»
12.00 «Qoslike»
15.35 «На самом деле»
16.40 «Пусть говорят»
18.00 «Басты Жаңалықтар»
18.45 «Basty prime»Тікелей эфир
20.00 «ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ»
20.45 Т/с «Канцелярская крыса»
22.00 «П@УТИНА»
22.50 «Канцелярская крыса» продолжение
00.45 Ночной кинотеатр Премьера «Шифр»
01.50 «П@УТИНА»
02.40 «Basty prime»
03.40 Т/х «Последнее королевство»

КТК

07.00 ҚР ӨНҰРАНЫ
07.05 Кешкі жаңалықтар
07.30 Т/х «Аслы-Ферхат»
09.00 Т/х «Аталар сөзі»
09.40 НОВОСТИ

10.20 «Было дело»
12.10 О/д «Морские дьяволы рубежи родины»
14.30, 21.40 «Хорошая жена» мелодрама
16.30 Т/х тұсаукесер «Өмір сабағы»
18.00 Т/х тұсаукесер «Кектен туған махаббат»
19.30 КЕШКІ ЖАҢАЛЫҚТАР
20.00 «Астарлы ақиқат»
21.00 ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ
23.45 О/д «Морские дьяволы рубежи родины»
01.40 «Было дело» (повтор)
02.15 Т/х «Кектен туған махаббат»
03.15, 04.20 Т/х «Сүйікті Дениз»

ЖЕТИСҮ

07.00 Өнұран
07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.00 Жаңалықтар
09.30 Новости
10.00 «Арнайы репортаж»
10.30 «Сегодня»
11.00 «Өн тыңдайық» /онлайн-концерт/
11.30 Д/ф «Әлемнің мәдени қазынасы»
12.00 «Оқырман»
12.35 «Абай-175»
13.00 «Отбасы» /тікелей эфир/
14.00 «Ел мен жер»
14.30 «Монолог»
15.00 К/ф «Бір жанұя»
16.00 «Бай-қуатты болайық»
17.00 Жаңалықтар
17.20 Новости
17.35 Д/ф «Әлемнің мәдени қазынасы»
18.00 «Шашу»
19.00 «Бүгін» /тікелей эфир/
19.30 «Қателік»
20.00 «Тарихтағы тұлғалар»
20.15 «Күйеуге шыққым келеді» телехикаясы
20.30 Жаңалықтар
21.00 «Ұлт пен рух»
21.30 Новости
22.00 «Дәрігер кеңесі»
22.30 Д/ф «Ғажайып мәдениет»
23.00 Жаңалықтар
23.30 Новости
23.55 Өнұран

31 КАНАЛ

05.58 ҚР Өнұраны
06.00, 04.00 «Ризамын»
06.20, 03.10 Алдараспан, Нысана, Шаншар әзілдері
06.50 Информбюро (повтор)
07.50 Т/с «Ганга»
10.00 «Whats up?»
10.20, 21.00 Т/с «Один против всех»
12.40 Х/ф «Атлантида затерянный мир»
15.00 «Кел, татуласайық»
18.00 Сериал
20.00 Информбюро
23.10 Т/с «Махаббатым, кеш мені»
01.25 «Кел, татуласайық»
05.00 Өзіл студия

7 КАНАЛ

06.00 «Япырай»
06.40 «Гу-гулет»
07.15 «Келесі кім?»
07.50, 22.20, 04.10 Т/х «Элиф»
09.00 17.00 Т/с «Тайны госпожи Кирсановой»
10.10 «Смеяться разрешается»
11.50 Т/с «Беги не оглядывайся»
13.00, 20.20, 02.10 Т/х «Жалдамалы қалындық»
14.00, 03.10 Т/х «Азулы әулет»
15.00 «Q-елі»
15.50 Т/с «Доктор Котов»
18.10, 23.20 Т/с «Первые ласточки»
19.15 Т/с «Гранд-3»
21.20 Т/х «Тек қана қыздар»
21.50 Т/х «Тақиясыз періште»
00.25 «Такая лайф»
01.00 «Вокруг света за монетой»
05.00 «Өз ойым»

АШЫҚ ӘНГІМЕ

ТАРИХЫ ТЕРЕҢ, ҚАСИЕТІ ЕРЕН - ЖИЕЛІ АҒАШ

ЖЕРҒЫЙЫ ЖЕТІСУДЫҢ ОҢТҮСТІК-ШЫҒЫСЫН-ДАҒЫ ЖАННАТ ӨЛКЕ – ЖАЗИРАЛЫ ЖАРКЕНТ ЖЕРІНІҢ ДАҒЫ ЖАРТЫ ЖАҒАҢҒА ЖАРИЯ ДЕСЕК, ЖАҒЫЛЫСА ҚОЙМАСПЫЗ. БҰЛ ӨҢІРДІҢ БҰЛАЙША ӘЙГІЛІ БОЛУЫНЫҢ БІР ҰШЫ ОСЫНАУКИЕЛІ ТОПЫРАҚТА ЖЕТІҒАСЫРДАН БЕРІ ЖАЙҚАЛЫП ӨСІП ТҰРҒАН, ДІҢІНІҢ ЖУАНДЫҒЫНА ЖЕТІ АДАМНЫҢ ҚҰЛАШЫ ӨРЕҢ ЖЕТЕТІН АЛЫП АҒАШТЫҢ ҚАСИЕТІНДЕ ЕКЕНІН ЕСКЕ САЛСАҚ, ТАҒЫ ДА АРТЫҚ АЙТПАҒАНДЫҒЫМЫЗ.

Жергілікті ел-жұрт әр қилы кезеңде «Әулиеағаш», «Үлкенағаш», «Жуанағаш» атаған осынау табиғаттың таңғажайып туындысы – жеріміздің, еліміздің мәңгілік мақтанышы! Күллі қазақ жеріндегі жасыл желектің анасы іспетті бұл киелі ағаштың аясынан жыл сайын егеменді еліміздің «Жасыл ел» бағдарламасы бойынша жүзеге асырылатын көгалдандыру, көркейту істері бастау алады. Сонымен қатар бұл ерекше ағаш «Рухани жаңғыру» бағдарламасы шеңберінде өмірге келген «Қазақстанның киелі орындары» тізімінің қатарына ресми түрде енген. Киелі ағаш өскен саялы тоғайдың кіреберісіне QR-код орнатылған. Биылғы жазда бұл киелі орынның айналасы арнайы жоспар бойынша абаттандырылып, бас-аяғы екі айдың ішінде адам танымастай өзгертілді. Құрылыс жұмыстары тура қасиетті Құрбан айттың қарсаңында толық аяқталып, көрінісі көз қызықтырар орынға айналды. Орайы келгенде осы орынды ізгі іс жөнінде тереңірек мағлұмат алу мақсатында біз Панфилов ауданының әкімі Өмірәлиев Талғат Әбенұлын әңгімеге тартқан едік.

– Сөз жоқ, ел мен жердің қадір-қасиеті осындай орасан зор ерекшеліктерімен еңселене түседі. Негізі, «Жаркент» атауы атала қалса, ең алдымен осы «Киелі ағаш» ойға орала кетеді. Қазақ тарихынан ойып тұрып орын алған атақты Орбұлақ шайқасындағы ұлы Жеңіс санаға сап ете қалады. Қазақ бейнелеу өнерінің атасы Әбілхан Қастеев пен кезі тірісінде-ақ «Жетісудың бұлбұлы» атанған жезтаңдай әнші-сазгер Д.Рақышевтың есімдері еске түседі. Сәулет өнерінің еш шегесіз тұрғызылған теңдессіз құрылысы – «Жаркент мешіті» сәулет-көркемөнер музейінің ғажайып ғимараты көз алдыңа келеді. Осынау баға жетпес құндылықтарымыздың қадіріне жетіп, құрметтей білу – біздің азаматтық борышымыз, перзенттік парызымыз деп білеміз. Сонымен қатар оларды дәріптеп, әспеттеп, насихаттау да осы заманғы озық үрдістің үлгісіне сәйкес келетіндігі де ақиқат, – деп бастады әңгімесін өңір басшысы.

– Сөзіңіздің бағдарынан бағамдағанымыз – бұл

тірліктеріңіз алдағы уақытта атқарылатын ауқымды шаралардың бастамасы-ау, сіре?

– Дұрыс аңғарғансыз. Мен жаңағы бейнелеу өнері мен ән көгінде жұлдызы жоғарыдан жарқыраған жерлес абзал жандардың аттарын, тарихи маңызы аса зор қасиетті орын мен сәулет ескерткішін тектен-текке еске алып отырған жоқпын. Алдағы уақытта оларды ұлықтау бағытында жан-жақты кешенді жұмыстар жүргізілетін болады. Ал, Киелі ағаш жайлы мәселеге келсек, қазір алдын ала жасалған Бас жоспардың бірінші кезеңі бойынша (2020 жылдың маусым – шілде айлары) тек абаттандыру және көгалдандыру жұмыстары ғана жүзеге асырылды. Енді екінші кезеңде бұл орынды құжаттандыру, яғни, ресми шешім шығару, мемлекеттік акт және техникалық төлқұжат алу, сондай-ақ, топографиялық жұмыстардың кезегі күтіп тұр. Үшінші кезеңде жобалық-сметалық құжат жасатпақпыз. Төртінші кезеңде дәмхана, кәдесыйлар сататын дүкен, қонақ үй, тағы басқа да қажетті құрылыс нысандарын салып, түбінде осы орынды туристік базаға айналдырсақ деген ой-мақсатымыз бар.

– Ойларыңыз орынды, мақсаттарыңыз мәнді екен. Оның үстіне бұл орынның өзі-ақ осындай ордалы істерді орындауға сұранып-ақ тұр емес пе? Асқақтаған Арқас Алатау-ының баурайы, сарқыраған Бурақжыр өзенінің жағасы...

– Оһо, тура айттыңыз. Саф ауа, мөлдір су, самал жел, көкөрай бел. Қол созым жерде – әйгілі «Жаркент-Арасан» және «Көктал-Арасан» шипажайлары. Балық аулап, атпен сейілдеуді ұйымдастыруға да болады.

– «Жұмыстың жақсы басталуы – істің жартысының біткені» деп жатамыз кейде желпініп. Ақиқатында да, мына Бас жоспардың бірінші кезеңінде бірталай шаруаның басын қайырыпсыздар.

– Иә. Бұрын бұл киелі орынға көлікпен Әулиеағаш – Еңбекші трассасынан батысқа қарай ойысып, біраз жер шаңдатып жүріп, барып келетінбіз. Қазір күре жолдан кілт бұрылып, үлкен қақпа алдындағы ауқымы әжептеуір автотұраққа ат басын бір-ақ тірейміз. Аяқ астымыз – түгел асфальт. Мүмкіндігі шектеулі жандардың

автокөліктеріне де арнайы орын белгіленген. Айтпақшы, киелі ағашқа апаратын жаяу жүргінші жолдарына да пандус жасалған. Бір сөзбен айтқанда, мұнда зиярат етіп, тамашалап келушілерге жан-жақты жағдай жасауға тырыстық. «Ұлы сөзде ұят жоқ», тіпті әжетхананың өзін осы заманғы озық еуропалық үлгіде жасаттық. Айнала түгелдей көкпеңбек шөп. Оның әр жерінде жартылай шымға шөгіп, жартылай жер бетінен көзге шалынып жатқан әр қилы пішінді шомбал тастардың өзі-ақ өзгеше көрінісімен еріксіз көз тартады. Төңірегіне жұпар шашып, хош иісі танауды қытықтайтын, қызылды-жасылды түстері бірден жанарыңды жаулап, көңіліңді арбайтын алуан түрлі гүлдердің әсері тіптен ерекше. Жақтаулары темір шарбақпен оюланып, сәнделіп жасалған көпір астында сылдырлай аққан су толқыны да көтеріңкі көңіл-күй сыйлайды. Қас қарайысымен самаладай болып жарқырап жанатын электр жарығы бар маңайды сүттей аппақ сәулеге малындырады.

– Ең негізгі нысан – Киелі ағаштың маңы айрықша абаттандырылыпты...

– Алып ағашты айнала дөп-дөңгелек етіп, ені екі метрге жуық соқпақ жолға тротуар жасадық. Оны жағалай аралары бірдей қашықтықта адамдар отыратын он екі орындық орнаттық. Бұл – тегіннен-тегін емес, «Жыл – он екі айдың» нышаны. Әр орындықтың қарсысындағы арнайы тақтайшада қазақша (кирилицамен де), латын қарпімен де), орысша, ағылшынша тиісті жыл атаулары жазулы тұр. Мұның өзі зиярат етуге келгендердің өздері туған жылына сәйкес келетін орындықта біраз дамылдап отырғанда Киелі ағаштан бір тылсым қуат(энергия) алатыны туралы наным-сеніміне байланысты ойластырылған. Жалпы, мұнда келушілердің бірден назарын аударатын көрініс – тоғай іші тап-таза. Ағаштардың адам бойындай

биіктіктегі діңдерінде ешқандай бұтақ жоқ. Бәрі әппақ етіп әктелген. Төбедегі жапырақтар арасынан саулай құйылған күн сәулесімен шағылысып төңірек түгелдей ақ нұрға шомылып тұрғандай. Тағы бір ғажабы: айналасындағы балғын ағаштардың барлығы алаңқайдың дәл ортасындағы алып ағашқа қарай дөңгелене басын иіп тұр. Бейне абыз ақсақалдың алдында ақыл-кеңесін тыңдап, тағзым етіп тұрған тәрізді.

Зер салып қарап, зерделей білген жан үшін мұнда таң қаларлық таңғажайып көріністер көп-ақ. Жергілікті жұрт «Бозбала мен бойжеткен», «Ағайындылар», «Бақ ашар», «Жеті ағаш», тағы басқа да ат қойып, айдар таққан ағаштарға зер сала қарасаң, бітім-болмыстарынан бұл атаулармен дәл үйлесетініне еріксіз тандай қағасың. Алып ағаштың, сонымен қатар, ел аузында «Көз», «Құлақ», «Мұрын» деп аталып кеткен ағаштардың да тамырларының арасынан жылтырап жатқан су көзге шалынады. Бір қызығы, әлгі су шығып жатқан ойықтардың пошымы тура атауларына сәйкес келеді. Ел оларды ем ретінде пайдаланатын да көрінеді. Осы ағаштарға және алаңқайдың бір бұрышында ерте ғасырдағы Үйсін батырына қойылған белгітасқа баратын тарам-тарам соқпақтардың барлығына түгелдей Қату тауының тақтайша тақылтеттес тастары төселген.

– Иә, аз ғана уақытта айтарлықтай іс атқарыпсыздар. Бұны жүзеге асырған кімдер? Қанша қаржы жұмсалды?

– Киелі ағаш өскен тоғайдың аумағы шамамен он гектарға жуық. Алып ағаштың төңірегі жеңіл-желпі сыпырылып қана тұрғаны болмаса, бұл ара біраз жылдан бері толық тазартылмаған күйі жатқан. Сыңған ағаш бұтақтары мен бытысып өскен шөп-шалам, құрай-сурай, құл-қоқыстан аяқ алып жүру азап еді. «Тас

түскен жеріне ауыр» деген сөз бар ғой. Осы орайда, іргедегі Үлкенағаш ауылдық округінің орталығы – Әулиеағаш ауылының тұрғындары нағыз азаматтық белсенділіктерін танытты. Ауыл әкімі Ермек Еркінұлы Нұрахметовтың ұйымдастыруымен ерікті түрде тегін жұмыс істеп, тоғайды түгелдей тап-тұйнақтай етіп тазартты. Абаттандыру жұмыстарын атқаруға да жұмыла кірісті.

Жалпы, бұл қасиетті орынды көркейтуге он миллион теңгеге жуық қаржы жұмсалды. Бірақ, бұған бюджет қоржынынан қара бақыр шыққан жоқ. Осындағы ауыл зейнеткерлері мен қарапайым таксишілерден тартып, аудандағы барлық ауылдық округ, бөлімдері мен кейбір қоғамдық ұйымдар шама-шарқынша өз үлестерін қосты. Серік Аксубаев, Мақсат Көбелеков, Иманбек Түлкілиев, Иманбаевтар отбасы, тағы басқа да іскер жандар қомақты жәрдем жасады. «Максдорстройсервис», «Агам-Тас» жауапкершілігі шектеулі серіктестіктері мен «Медет» қонақ үй-мейрамхана кешені де көп көмек көрсетті. Сөйтіп, «Жұмыла көтерген жүк жеңіл» демекші, тайлы-таяғымыз қалмай еткен әрекетімізге Алла берекет беріп, көптен бері ойда жүрген бір ісіміз оңынан орындалды. Бұл тірлігімізге күн сайын жол-жөнекей соға кетіп, тамашалап қайтатын жолаушыларға қоса қона-түней жатып зиярат ететін міскін жандардың жүрекжарды ризалық лебіздерін естігенде бір марқайып қаламыз. Құт дарып, кие қонған туған топырағымызда жайқалып өсіп тұрған бұл алып ағашымыздың қастерлі қасиеті бүкіл адамзат баласын қазіргі әлемді шарпыған індеттен айығуға септігін тигізсін деп тілек тілейміз!

– Әңгімеңізге рахмет!

Нұрәділ БЕГІМБЕТ,
ҚазАқпарат.

Әңгіме

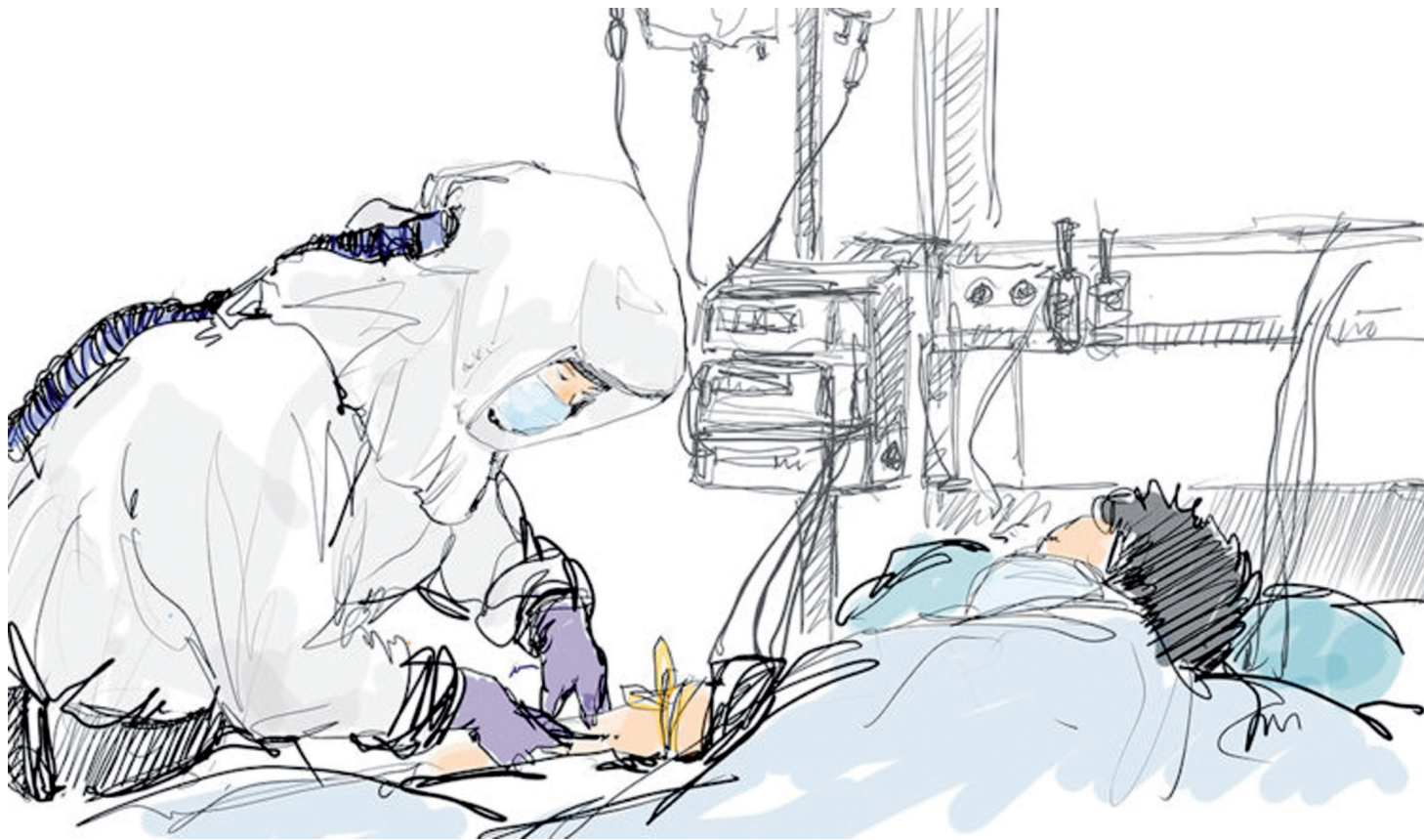
ПАНДЕМИЯ

— Арғы бұрышта жатқан шал өліп қалыпты...

Жасамыс дәрігердің тасасына тығыла, әлдекімдерден жасқанғандай басыңқы сөйлеген жас қыздың құмығыңқы үнін естудей-ақ естісем де елең етуге шамам жетпеді. Жайшылықта болса көңіл білдіруге, қаза артына қайыр айтуға асығарым бар-ды. Алайда бүкіл болмысым айналадағы қыбыр-жыбырдан шығандап, құпия бір күштің құшағында талықсып жатқан шамада ырықсыздық ауанына байланған ерік-жігердің ештеңеге қайырылар қалып таныта қоймағаны нақ. Дәл осы мезетте біреуге бірдеңе демек тұрмақ өзімнің тірі екенімді үстімнен төніп тұрғандардың олай бір, былай екі аудары қарағанына былқ-сылқ еткен дененің әлі де икемге келетінін байқағаным, сосын андасанда ауырлай алған демнің сыртқа шығар тұстағы үзік-үзік сырылын сезінгенім дәтке қуат-ты. Ал, қалғаны... қалғаны тірлік үстіндегі бей-берекеттіктің үзіліп бітпес ұшығы ғана еді.

Солай бола тұра, бөлмедегі есі кіресілі-шығасылы пенде баласы жалғыз мен емес екеніне көзім жетеді. Оған беті-бастарын тұмшалап алған дәрігерлердің әрі бір, бері екі ығыса жүріп жасаған қам-қарекеттері айғақ. Ана кереуеттерге біршама аялдап, мына төсек-орындағыға ұзақтау үңілгендер нақтылыққа жүгіне алмағанын ішіне жасыра, енді басқа бір аурудың айналасын қобырсытуға әуес-ті. Осыған салсаң, үміт пен күдік арпалысының әлі де ұзаққа созыларына күмән келтірмейсің. Тек, соңы жақсылыққа айналғай деген тілекпен көрпеге тығылуға асығатының сондықтан. Бұл, бір жағынан, мына дүниедегі болып жатқандардан өзіңше жасырынбақ болғаныңды көрсетсе, екінші жағынан, шырқыраған шыбын жаныңның шыңғырысын басқа бір әлемге алып баруға ертерек екенін дәлелдеуге тырысқаныңның емексісі.

Жұмбағының өзі сонда, қанша қиналып жатса да маңайдағылардың ыңырсыған не ыңылдаған қиналысын құлағым шала алмай қормын. Бәлкім, қазақы шыдамдылық шегінен, әлде өмір мен өлім арасындағылардан әл жоғалған, әйтеуір іштегі алай-дүлейдің жұбанышын қаншама бақсам, соншама пүшәймандықтың қазығына ат байлаймын. Ең құрымаса, бір сырқат «жаным!» деп ыңыранса, немесе бастан-аяқ тұмшаланған дәрігерлердің тым

СІЛІКПЕСІ

құрығанда біреуі «Аллаһ-ай!» деп тәубасына жығылса, бойымды еңсерген бүкіл алапат еңсесін түсіріп, дүниенің кеңдігін сезінер шақ қылаң беретіндей-ді. Жоқ, мұның бірі де жоқ қазір. Ақзерді қапысыз шалған қырсықтың уақыт өте бас қайыру орнына шалқалай жатып алып санын шапаттай сықылықтап келіп күлетінін қайтерсің. Жайшылықта өзінше айды алақанына қондырмақ болып күпінген адам дегенің оның алдында үп еткен желге сынып түсер қурай іспетті қауқарға ғана ие екен де...

Әрі-беріде жас қыздың құмығыңқы үні қайтадан шықты:

— Апай, апай, терезе алдындағы ана әйел бар емес пе, таң алдында өте ауыр халде түскен, сол кісі ықылық атып жатыр...

Дәрігердің үстіндегі скафандр тектес киімі қаудыр етті:

— Маған неғылдейсің, шырағым-ау!? Қолымда болса төніп келген қара бұлтты кері қарай ысырып тастар едім ғой! Жоқ, маған ондай күш бітпеген, мен де сен сияқты кішкентай ғана адаммын. Ендеше, бері қарай жүгіре бермей негізгі жұмысыңмен айналыс.

Мына сөз қызға жақпады білем, қайтадан мыңқ етті:

— Мен жұмыстан қашпаймын ғой. Әйткенмен...

— Иә, сонымен?

— Қорқамын...

— Кімнен?

— Ана кісілерден...

— Мүрделерден бе? Олар саған не істей алғандай? Жатқан жоқ па анда да, мында да теңкиіп-теңкиіп. Жата тұрсын. Ал, сен жұмысыңды біл. Соны ықтиятты атқаруға тырыс. Ең бастысы — қорықсаң тірілерден қорық, шырағым. Түбінде аяғыңнан көп шалатын солар!

— Сонда да... Біртүрлі екен...

— Тірі болсаң, әлі мың түрліге куәгер атанасың. Бұл кино емес, бұл — өмір, айналайын, өмір! Білдің бе?! Тірі бол!

Тірі болуға құлшынған қыз енді бөгелмеді, тып-тып баса әрі қарай кете барды. «Тып-тып, тып-тып». Неткен әдемі ырғақ! Жайшылықта аңдамайды екенбіз, әлемдегі ең әдемі дыбыс адам аяғының тықыры екен ғой. Ол тіршіліктің жаңғырығын жариялап тұрады.

Сөйткенше...

«Тық-тық, тық-тық».

Әлдеқайдан сағат тықылы құлағыма жеткендей. Қабырғаға ілініп тұратын, қуаттандырғышы отыра бастағанда үні қақала шығатын кәдімгі базардағы қытайдың қаптаған сағаттарының сақау тықылы. Не өшпейді, не ырғағын түзмейді, қиястықпен миды қашауға қойғандай құлаққа ұрады.

Қаным басыма шапты. «Ең құрымағанда мынадан құтқарыңдаршы!» деп барқ етпек болғаныммен тілім икемге келмеді. Сонсын бір көзімді сығырайта қарсыдағы қабырға жаққа қарауға күш таптым. Масқара! Сағат түгілі онда алданар оймақтай қара дақ көрінбейді. Қабырғалар да, төбе де мәйіт үстіне кигізер кебіндей әппақ. Сонда не, мына тықыл Жаратқанның адам баласына «уақыттарың бітті» деген ескертуі ме?!

Не қылса да артының белгісіздігі көп бір меңзеу...

Екі күн, екі түн өліммен арпалыстым десем асыра айтқаным емес. Дем жетпей қысылып, жаным алқымға тығылғанда дәрігерлер басқа бөлмеге қарай ала қашқан. Содан бері аузы-мұрынымнан жасанды дем алдыратын аппарат түтікшесі мен тамырымнан система инесі бір ажыратылмады. Аспалы қондырғыдағы құтылар сұйықтығы таусылғанда басынан бақайына шейін тұмшаланған қыздар сап етіп келе қалады да, әлгіні жалма-жан алмастырған бойда аялдамастан қайта шығып кете барады. Бір мезет бөгіліп, емексіген көңіліңді демдер тұтам жаңалық айтса-шы. Жоқ.

Сөзге қасаң. Келулерінен кетулері тез.

Кінә арта алмайсың. Мен сияқтылар мына ауруханада жетерлік. Құлағым шалған, тіпті орын таба алмай зар еңірегендер де баршылық көрінеді. Соларға ем-дом жасаудан қолдары босамайтын шығар. Әйтеуір, қолды-аяққа тұрмайды-ау, тұрмайды. Зыр қаққан жас медбикелер түгілі ересек дәрігерлердің де қашан бел шеше ұйықтап, қашан ас-суларын ішетіні жұмбақ. Сырқатты қарап отырып тып-тыныш бола қалатындардың сәл дыбыстан селт етіп, скафандр тектес киім астынан сілкініп сала беретіндері жиі. Мызғып кеткендері, содан шошына ояңғандары болса керек. Артынан түк болмағандай асай-мүсейлерін қобырсытып жатады. Осыларды көре тұра жаның ашымай қайтсін!

Бірақ мына қалпыңда не берер көмегің, не көрсетер демеуің жоқ, құр жаның ашығаннан не пайда? Ендеше, қандай жағдайда да сабырға жеңдіргенің абзал. Жеңдіре тұрып айтқандарын қабыл алсаң, жасаған ем-домдарын қанағат тұтсаң және оған сене білсең – міне, бар қайырың осы төңіректе тамырланатыны даусыз. Мен де сенгендеймін. Сөйтіп, пәни мен бақи арасындағы жолды сәл ұзартуға мүмкіндік тапқандаймын. Нәтижесінде үшінші күннің ертесіне ағыл да тегіл терлеген қалпы сергектеу ояндым. Үстімдегі жеңіл-желпі киімім мен төсек орным малмандай су еді.

Жағдайымды көрген дәрігер: – Енді қорқудың жөні жоқ, әлі-ақ аттай шауып кетесіз, – деді кеудемді тыңдай тұрып, – Сіздікі пневмония, яғни өкпенің қабынуы екен. Өкпеңіз жетпіс екі процентке зақымданған. Құдай сақтап, ұшығынан қақты. Енді ештеңе етпейді, өз-өзіңізді күтсеңіз, тағайындаған емді дұрыс қабылдасаңыз бәрі ойдағыдай болады.

«Әумин! Айтқаның періштенің құлағына шалынсын!» – дедім іштей күбірлеп. Дабырлай сыртқа шығаруға, шынымды айтсам, батылым жетпеді. «Біреудің көзі, біреудің сөзі бар» дегендейін, әлдекімнің сұғы өтіп кетпесін деп қорғанғанымнан.

Дәрігердің әлгі сөзді айтуы мұң екен, екі-үш күн бұрын беріге сүйрегендер енді ауыз аштырмастан әріге тартып ала жөнелді. Сол беттерінде екпіндей бір бөлмеге жеткізіп, ондағы бос тұрған кереуетке аудары салды.

Иә, турасын айтқанда, аудары салғандары сөзсіз. Басқа теңеу таппайсың. Сүйретпені сүйретіп жүргендер кілең талшыбықтай қыздар. Олар еңгезердей еркектерді бір орыннан екінші орынға қалай көтеріп-түсірсін, әбден жаттыққан ба, денені сүйретпеге жапқан

жабуымен бірге сырғыта беріп диттеген тұстарына топ еткізеді. Жылдамдықтары сондай, ендігі жатар орныға жамбасың қалай тигенін өзің де аңғармай қаласың.

Мен де сықыр еткен кереуеттің дыбысын зердеметөкіпүлгергенше ұзай берген медбикелердің соңынан жанымға жақындаған қағылез ер адамның сұлбасын байқадым.

– Тірімісің? – деді ол құдды ескі танысын кездестіргендей ыржың-ыржың етіп, – Тірі бол! – деді жауабымды күтпестен тағы да, – Ал мен, сенесің бе, өзімнің өліп қалғанымды қалап едім...

Ішімнен бір қыл үзіліп кеткендей селк ете:

– Тәйт! – деп қалдым.

Зекуімді ол шыбын шаққан құрлы көрмеді. Жұрт қалай аман қалсам деп жанталасып жүргенде мынаның «өліп қалғанымды қаладымы» несі? Сау адамның сөзі емес...

Осыны ойлап үлгергенімше оған қайтадан тіл бітті:

– Сенбейсің, ә? Ешкім сенбейді. Сенің алдында мына орында жатқандар да сенбеген. Одан бірдеңе шықты ма? Ештеңе шыққан жоқ. Керісінше, мен әлі тірімін, ал олар өліп қалған. Мүрдесін туған-туысқандарына бермеді-ау, сірә, ағайындары біраз шу көтеріп барып басылды. Е-е, үкіметтен асам деу ақымақтың ісі ғой...

Адам сау кезінде, басына іс түспеген уақытта жарыместің ісін жасауға құмар.

Оған сенемін. Әйткенмен, мүрдені талап еткен туысқандардың әрекетіне үкіметтің қатысы қанша?

Осының шешіміне миым жетпей жатқанда қағылез жан соқпаққа салып жіберді:

– Біздің үкіметтегілердің мына ауырып жатқандардан ешқандай айырмашылығы жоқ. Бірдеңені айтпақ болса сандырақтап қоя береді де, жасамақ болса қиюын қашырып, артынан сонысын түзетумен әуре. Есіңе алшы, мына сор басталар шақта аурудың келуін ғашығын күткендей тағатсыздана күтті емес пе? Күтті. Тіпті, қарасы көрінгенде қуана көптен сүйінші де сұрады. Ол сілікпесін бастағанда көрәнтінін шығарып, жұрттың бәрін қуыс-қуысқа және тықты. Жөн делік. Қорғанғанмыз делік. Ендеше, әріде неге етек-жеңімізді жинаудан жеріндік? «Шәйт!» десе бағытынан қайтар қой құрлы сана бұйырмағандардың ұшпаққа шығаратынына сенгенімізден бе? Міне, сорымызды іздесек осы тұстан іздегеніміз дұрыс. Ал мәйіт таласы... Бұл – әлсіздігімізді жасырудың амалы ғана. Күштінің көті диірмен тартатынын естен шығарып алғанымыздың нақ көрінісі.

Жаңа танысыма алғашында «жетіспеушілігі бар шығар» деген күдікпен қарағаныммен уақыт

өткен сайын көзқарасымды өзгертуге мәжбүр болдым. Айтып жатқанының бәрі жөн. Бар жазығы – әркімнің ішінде ғана қорытылар дүниені ешкімнен жасқанбастан ашық жариялауда.

Жан-жағыма, сонсын оған қараймын. Жан-жағыма қарай-тыным түйсік тереңіне сіңіскен жасқаншақтық пиғылым қорғаншақтыққа итермелейді. Ал жаңа танысымның ештеңеден қыңатын түрі жоқ. Білінер-білінбес аласы бар шегір көздерін, бұрыннан келе жатқан әдеті ме, анда-санда бақырайта бере ойнатып қойып көсіледі:

– Неге өлгім келді, білесің бе? Әйткені қаза машақатын ауыш ұлым тартпасын дегенімнен. Ол неге ауыш? Мен дұрыс тәрбие бере алмадым. Атасының қолында өсті ғой. Еркелігінің арқасында тым еркінсіп кетті. Арақтың соңында адамдығын жоғалтқан сорлы. Сол үшін келдім ғой мына қалаға. Қара орманымды сатып, сол қатарынан қалмасын деп келгенмін. Не таптым? Жоғалтқанымнан өзге түк те таппадым. Ең бастысы өзімді өзім жоғалтып алдым...

Ол көзіне іркілген тамшыны көрсеткісі келмеді ме, басын бір жағына қисайта кемсеңдеп қоя берді.

– Солай, замандасым, мына аурудың жақсы жағы да боп тұр. Мысалы, өле қалсаң, үкіметтің өзі көме салады. Маған да керегі осы емес пе!? Бала, келін, немерелер қиналмайды. Олар қиналмаса, менің де әруағым тыныш. Басқасын қойшы, ана өз қолдары өз ауыздарына әлі жете қоймаған немерелерімді аяймын. Ертең бір жерге бара қалса кімнің баласымын дейді? Обал-дағы...

Оның келуі қалай жылдам болса, кетерде де көзді ашып-жұмғанша қарасын өшіріп тынды. Тіпті, көңілін аулау түгілі басалқы сөз айтуға үлгермедім. Қайран да қайран тағдыр десеңші...

* * *

Алғашқыда оны іздеген жоқпын. Күнделікті дәрі-дәрмек қабылдаудың және оның пайдалы-пайдасыз екендігін анықтау шырғалаңы оңды-солға мойын бұруға шама келтірмеген. Аяғында дәрігерлер бекіткен ем шарттарын қатаң сақтай отыра медбикелер салар екпе мен системаларды бос жібермеу тәртібі сырқаттарды басыбайлылықтың шылбырына шандып тастаған кезең болатын, бұл уақыт. Оның үстіне, жастыққа бас қойғаныңда ертеңгілік аман-сау тұруды ойлай кірпігіңді айқастыруың, таңсәріде жаңа күнді көруге мұрсат берген Жаратқанға шүкіршілік айту дағдысы сананды түрткілеп, үміт-күдік дегеннің

ырқында ес жию мүмкіндігі әлі де алыстап тұрған шама еді.

Тағы бір кереметі, мына ауруханада адамды адам іздемейтін, керісінше адамнан адам қашатын ғадет қалыптасқанын байқау қиын емес-ті. Егер қапияда бұйырып, дәлізде танысыңа кездесе қалсаң, оған мойын бұрмастан бетпердеге танауыңды ғана емес, көзіңді де жасыра тапырақтап өте шығасың. Анау да солай, мына тұстан тез жоғалуға тырыса бет алған бағытымен желіп бара жатады.

Мұндай кездейсоқтықтың өзі әредік қана бұйырар қуаныш-ты. Шындығында палатаңнан аттап басуға мүмкіндігің жоқ еді. Татарың да, жатарың да аядай бөлменің ішіне сыйысатын. Қуаныш пен күрсіністің көрпе астында тұншығатыны сондықтан.

Өрі-сәріліктің қарасы ызди-ғанмен күндер өткен сайын жағдайым түзеле бастағанын байқадым. Жөтел азайып, сырыл дегенің бар мен жоқтың арасына қарай ойыса, терең тыныс алғанда кеудемнің қыспайтыны айығуға бет қойғанымның нышаны болатын. Сол-ақ екен дәм сезінуім қалыптасып, тәбетім ашыла, кәдімгідей тамақ іше бастағаным бойыма қуат құйды. Тірі жан үшін бұдан артық бақыт та болмас.

Өлім мен өмір арасында жүргенде ізім-ғайым жоғалған көп дүниелер тіршілік белгісі бой көрсеткенде қайтадан оралып, өзімді-өзім енді тапқандай болған шамада жаңа танысымды іздегенім бар. Таппадым. Не палаталастары, не дәрігерлер нақты жөн-жобасын айта алмады. Әйтеуір, қала маңындағы бір алқаптан екенін естіген. Бірақ тап осы тұс деп көрсетер бірі табылар емес.

Ауруханадан шығарда бір сыбыстың құлаққа талмаусырай жеткені анық. Өлім күткен жан сол өлімнің құшағына өз еркімен кірігіпті. Өлде әркімге берілер дәрілерді жинақтап жүріп ішіп қойған, әлде сынақ тобына тізіліп, жаңадан шығар дәрінің қуатын анықтауға қатысқан, әйтеуір пәниден бақиға аттанғаны туралы анықтаманы көрген жанның тіс арасынан сыздықтатқаны жүрегімді тітіркендірген-ді. Ең бастысы, тызақ жанның арманы орындалып, ол КОВИД-19-дан қайтыс болғандар тізіміне ілігіпті. Қолжаулыққа айналған қайран өмір десеңші.

Аурухана ауласына шығып табаным қара жерге тигенде онда жатқан шақұр-шұқыр еткен құм шайналысынан орта жолда үзілген армандарын арқалаған сүйек сықыры естіліп тұрғандай еді...

Төкен Әлжантегі
Abai.kz

–Почему вы выбрали именно стоматологию?

– В первую очередь хочу сказать, что это наверное призвание. В период обучения и работы мне всегда это нравилось. Мне не составляет сложности заниматься любимым делом. Я могу сказать, что мне нравится моя работа.

–Как изменились стандарты в лечении зубов за последние годы?

– Если говорить в целом о лечении и новых тенденциях, то разумеется нововведений много. Но если рассматривать именно наш город, то скажем так, мы еще находимся на более низком уровне. Хотелось бы конечно лучше, но к сожалению...

–По каким характеристикам выбрать правильную стоматологическую клинику?

–Я бы сказал, что основным фактором при выборе стоматологической клиники и соответственно врача является честность, в плане лечения зубов, а также протезирования. Квалифицированный стоматолог должен быть предельно

10 вопросов СТОМАТОЛОГУ

честным и доступно объяснить пациенту, обрисовать всю картину так сказать, что ему предлагает врач, и что он получит в итоге.

–Как часто нужно делать чистку зубов у стоматолога?

–Чистку зубов, именно у стоматолога нужно делать раз в полгода.

–Обязательно ли лечить кариес, если зуб не болит?

–Для начала нужно оценить состояние зуба, степень его повреждения.

Если речь идет о начальной стадии, и зуб не беспокоит, то идти и специалисту желательно. Большую роль конечно играет денежный фактор, если у пациента есть день на лечение сейчас, то лучше сделать это, не дожидаясь ухудшения ситуации. В том случае, когда зуб имеет значительные повреждения, с лечением лучше не затягивать, так как в последствии начнутся осложнения.

–Почему зуб после удаления нерва меняет цвет?

–Удаление нерва (Депульпация) лишает зуб питания. Пульпа – не просто нервные волокна, в ней находится густая сеть сосудов, обеспечивающая эмаль и дентин необходимыми микроэлементами и питательными веществами. После удаления пульпы метаболизм в твердых тканях приостанавливается, эмаль тускнеет, меняя цвет в некоторых случаях зуб начинает даже крошиться, но при правильно проведенном терапевтическом лечении, эмаль довольно долго будет прочной. Фактически зуб мертв, он связан с телом исключительно благодаря десне.

–Нужно ли периодически менять зубную пасту?

–Безусловно. Зубная паста не должна быть одной и той же круглый год

СЕГОДНЯ МЫ ЗАДАДИМ 10 САМЫХ ИНТЕРЕСНЫХ ВОПРОСОВ СПЕЦИАЛИСТУ КЛИНИКИ «ДАНТИСТ» ФЕДОРОВУ ГРИГОРИЮ.

— ее нужно периодически менять, при этом желательно проконсультироваться с специалистом.

– Работают ли зубные пасты с эффектом отбеливания зубов?

–Это абсолютный фейк! Уловки маркетологов, заманивающих людей красивой рекламой и обещанием

белоснежной улыбки, не более того. Не зная о какой либо зубной пасте достаточно, лучше ее не использовать или же обсудить этот вопрос со своим стоматологом.

–Сейчас популярность набирают виниры, какие плюсы и минусы есть в установке виниров?

–Сам я с винирами не работаю, но насколько я понимаю, под виниры сильно обтачиваются собственные зубы. Думаю, если речь идет об исправлении очень заметных косметических дефектов, то это не плохой вариант для визуальной коррекции улыбки, но когда ваши собственные зубы выглядят хорошо, но допустим смущает цвет, то я считаю, что виниры ставить не нужно.

– Почему цены на услуги дантистов всегда довольно высокие ?

–Опять же если мы говорим о Талдыкоргане, то я считаю, что цены у нас приемлемые, особенно в сравнении например с Алматы. На стоимость услуг влияет цена материалов, а также стоимость аренды помещения.

НОВОСТИ

КАЗАХСТАНСКАЯ ВАКЦИНА ОТ КВИ

В Казахстане вскоре стартуют клинические испытания отечественной вакцины от COVID-19. В этой связи для всех желающих принять участие в тестах были опубликованы требования, которым надо соответствовать для допуска, сообщает NUR.KZ.

Всемирная организация здравоохранения официально включила казахстанскую деактивированную вакцину, разработанную НИИ проблем биологической безопасности Комитета науки МОН РК, в перечень вакцин, которые были допущены к клиническим испытаниям.

Казахстанская вакцина с деактивированным вирусом находится в фазе 1/2 клинического испытания.

В список вакцин, официально допущенных к клиническим испытаниям ВОЗ, также вошли вакцины, разрабатываемые компаниями или исследовательскими институтами из таких стран, как Великобритания, Китай, Россия, США, Германия, Япония, Индия, Южная Корея, Бельгия, Швеция, Сингапур, Италия, Австралия, Тайвань, Куба, Франция, Австрия, Канада.

Эксперты уже ищут добровольцев для испытания отечественной вакцины от коронавируса. Научно-исследовательский институт проблем биологической безопасности приглашает смельчаков принять участие в I и II фазах клинического исследования QazCovid-in.

Добровольцам предстоит пройти медицинское обследование. Люди, уже переболевшие КВИ, непригодны к участию в исследованиях.

"Проведение процедур скрининга (обследования) позволит нам установить, пригодны ли Вы по состоянию здоровья для участия в данном исследовании.

Скрининг будет осуществляться с использованием клинических и лабораторных тестов. В исследование будут включены только те добровольцы, у которых по данным ИФА будет выявлено отсутствие антител к вирусу SARS-CoV-2 (COVID-19).

Если по результатам всех тестов будет установлено, что Ваше здоровье находится в норме, Вы можете принять участие в качестве добровольца в данном исследовании", – говорится в объявлении, опубликованном на странице НИИ в Facebook

Также эксперты НИИ проблем биобезопасности при МОН РК рассказали о том, каким требованиям должен отвечать кандидат на добровольное испытание вакцины от коронавируса на себе. Как пишет Sputnik Казахстан, к испытаниям допускаются люди, отвечающие следующим критериям:

- возраст от 18 до 50 лет;
- отличные показатели здоровья;
- отсутствие в течение последних 14 дней контактов с зараженными или с подозрением на заражение КВИ людьми;
- отсутствие хронических инфекций и аллергических реакций на что-либо;
- отсутствие алкогольной и/или наркотической зависимости;
- отсутствие психических расстройств;
- отсутствие серьезных нарушений в работе почек, печени и эндокринной системы;
- отсутствие постановки на диспансерный учет с хроническими заболеваниями сердца и системы кровообращения;
- беременные и кормящие матери также не будут допущены к испытаниям.

Более подробно ознакомиться со списком показаний и противопоказаний можно будет после подачи заявки. Главным исследователем от НИИПББ назначен профессор Хайруллин Б.М., – подчеркивается в сообщении.

Ежедневно испытываемые должны будут вести специальный дневник, в который необходимо будет заносить свои показатели состояния здоровья. Посещение врача также будет необходимым на протяжении нескольких недель.

Специалисты отмечают, что все желающие принять участие в испытаниях должны будут подписать бумагу, в которых соглашаются с условиями проведения тестов, также каждый участник испытаний получит страховку.

До начала клинических испытаний доброволец будет застрахован от каких-либо нежелательных явлений связанных с вакциной и вакцинацией. Также доброволец за участие в клинических испытаниях будет выплачена премия.

Скрининговые и клинические исследования будут проводиться на базе РГП на ПХВ "Национальный научный центр физиопульмонологии РК" Министерства здравоохранения РК, – сообщили организаторы исследований.

Испытания отечественного препарата, получившего название QazCovid-in, будут проходить на клинической базе Национального научного центра физиопульмонологии.

Цель исследования – оценить эффективность и безопасность вакцины однократным или двукратным внутримышечным введением здоровым добровольцам в возрасте от 18 лет и старше.

Тех, кто успешно пройдет и скрининг и примет участие в дальнейшем исследовании, ждет денежное вознаграждение.

СОБ.КОРР

АЛАТАУ-АҚПАРАТ

Бейсенбі - Четверг, 10 қыркүйек

ҚАЗАҚСТАН

Программа «Qazaqstan»отсутсвует в связи с её несвоевременным предоставлением в газету "Алатау".

ХАБАР

06.00, 02.00 ҚР Өнұраны
06.00 Қорытынды жаңалықтар
Итоги дня
07.15 18,00 Премьера «Удачная сделка»
09.15, 17.00 Тұсаукесер «Qalaimaimyn»
10.20, 21.40 Т/с «Жестокий Стамбул».
11.10 22.25 Т/х «Құсаиновтар. Өмір жолы».
12.00 Жаңалықтар. Новости
12.30 «COVID-19. Халықаралық сарапшылар Алмаз Шарманмен»
13.00 Деректі драма «Мектеп»
14.15 01.20 Т/х «Оралу».
15.50, 23.15 Т/х «Пәленшеевтер-3»
20.00 Қорытынды жаңалықтар
20.30 «Біздің назарда». Тікелей эфир
21.00 Итоги дня
00.20 Khabar boxing

АСТАНА

06.00 «Өн мен әзіл»
06.30 «Күлдірген»
07.00, 16.55 «Үздік әзілдер»
08.00 М/ф «Маша и медведь»
09.30, 22.00 Т/х «Кекеш келін»
11.00, 21.00 Т/с «Сүлеймен сұлтан»
12.30, 23.10 Т/х «Құйынды мекен»
14.00 «Праймериз 2020»
14.05 Vine Time
14.15 М/ф «Буба»
14.40 Т/с «Брак по завещанию»
16.00 «Aitaym bar»
18.00 Т/х «Қызғалдақ»
20.00,01.30 ASTANA TIMES
00.30 Т/х «Таңдауым сен»
02.30 «Әзілстан»
02.50 «Біреудің есебінен»
деректі драма
03.35 «KazNet»
03.55 Т/с «Пилот международных авиалиний»
05.30 «Домашние войны»
ситком

ЕВРАЗИЯ

06.00 Т/х «Последнее королевство»
06.45 «Той заказ»
07.15 «Басты Жаңалықтар»
08.00 «Доброе утро»
11.00 «МУЖСКОЕ/ЖЕНСКОЕ»
12.00 «Qoslike»
15.35 «На самом деле»
16.40 «Пусть говорят»
18.00 «Басты Жаңалықтар»
18.45 «Basty prime»Тікелей эфир
20.00 «ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ»
20.45 Т/с «Канцелярская крыса»
22.00 «П@УТИНА»
22.50 «Канцелярская крыса»
продолжение
00.45 Ночной кинотеатр Премьера «Шифр»
01.50 «П@УТИНА»
02.40 «Basty prime»
03.40 Т/х «Последнее королевство»

КТК

07.00 ҚР ӨНҰРАНЫ
07.05 Кешкі жаңалықтар
07.30 Т/х «Аслы-Ферхат»
09.00 Т/х «Аталар сөзі»
09.40 НОВОСТИ
10.20 «Было дело»
12.10 О/д «Морские дьяволы

рубежи родины»
14.30, 21.40 «Хорошая жена» мелодрама
16.30 Т/х тұсаукесер «Өмір сабағы»
18.00 Т/х тұсаукесер «Кектен туған махаббат»
19.30 КЕШКІ ЖАҢАЛЫҚТАР
20.00 «Астарлы ақиқат»
21.00 ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ
23.45 О/д «Морские дьяволы рубежи родины»
01.40 «Было дело» (повтор)
02.15 Т/х «Кектен туған махаббат»
03.15, 04.20 Т/х «Сүйікті Дениз»

ЖЕТИСУ

07.00 Өнұран
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.00 Жаңалықтар
09.30 Новости
10.00 «Ұлт пен рух»
10.30 «Бүгін»
11.00 «Өн тыңдайық» /онлайн-концерт/
11.30 Д/ф «Әлемнің мәдени қазынасы»
12.00 «Қателік»
12.35 «Абай-175»
13.00 «Отбасы»
14.00 «Тағдыр мен тұлға»
14.30 «Спорт-тайм»
15.00 «Әсем әуен»
16.30 Д/ф «Кең ауқымда»
17.00 Жаңалықтар
17.20 Новости
17.35 Д/ф «Әлемнің мәдени қазынасы»
18.00 «Шашу»
19.00 «Сегодня» /тікелей эфир/
19.30 «Білек пен жүрек»
20.15 «Күйеуге шыққым келеді» телехикаясы
20.30 Жаңалықтар
21.00 «Жетісу жұмбақтары»
21.30 Новости
22.00 «Дәрігер кеңесі»
22.30 Д/ф «Таңғажайып табиғат»
23.00 Жаңалықтар
23.30 Новости
23.55 Өнұран

31 КАНАЛ

05.58 ҚР Өнұраны
06.00, 04.00 «Ризамын»
06.20, 03.30 Алдараспан, Нысана, Шаншар әзілдері
06.50 Информбюро (повтор)
07.50 Т/с «Ганга»
10.00 «Whats up?»
10.35, 21.00 Т/с «Один против всех»
13.00 Х/ф «Братец медвежонок»
15.00 «Кел, татуласайық»
18.00 Сериал
20.00 Информбюро
23.25 Т/с «Махаббатым, кеш мені»
01.40 «Кел, татуласайық»
05.00 Әзіл студио

7 КАНАЛ

06.00 «Япырай»
06.40 «Гу-гулет»
07.15 «Келесі кім?»
07.50, 22.20, 04.10 Т/х «Элиф»
09.00 17.00 Т/с «Тайны госпожи Кирсановой»
10.10 «Смеяться разрешается»
11.50 Т/с «Беги не оглядываясь»
13.00, 20.20, 02.10 Т/х «Жалдамалы қалыңдық»
14.00, 03.10 Т/х «Азулы әулет»
15.00 «Q-елі»
15.50 Т/с «Доктор Котов»
18.10, 23.20 Т/с «Первые ласточки»
19.15 Т/с «Гранд-3»
21.20 Т/х «Тек қана қыздар»
21.50 Т/х «Тақиясыз періште»
00.25 «Такая лаиф»
01.00 «Вокруг света за монетой»
05.00 «Өз ойым»

Жұма - Пятница, 11 қыркүйек

ҚАЗАҚСТАН

Программа «Qazaqastan» отсутствует в связи с её несвоевременным предоставлением в газету

ХАБАР

06.00 Жаңалықтар
07.15, 18.00 «Удачная сделка»
09.15, 17.00 «Тұсаукесер»
10.20, 21.40 Сериал «Жестокий Стамбул»
11.10 Т/х «Құсайыновтар. Өмір жолы»
12.00 Жаңалықтар. Новости
12.30 «COVID-19»
13.00 Д/ф «Мектеп»
14.15, 01.20 Т/х «Оралу»
15.50, 23.15 «Пәленшеевтер-3»
20.00 Қорытынды жаңалықтар
21.00 Итоги дня
00.00Khabar boxing

АСТАНА

06.00 «Өн мен әзіл»
06.30 «Күлдірген»
07.00, 16.55 «Үздік әзілдер»
08.00 М/ф «Маша и Медведь»
09.30, 22.00Т/х «Кекеш келін»
11.20, 21.00 Т/х«Сүлеймен Сұлтан»
12.30, 23.10 Т/х «Құйынды Мекен»
14.00 «Primaries 2020»
14.05VineTime
14.20 «Документальный фильм»
14.40 сериал «Брак по завещанию»
16.00«Қош келдіңіз!»
18.00 Т/х«Қызғалдақ»
20.00, 01.30 «Астана таймс»
20.55 «Loto 5/36»
00.30 Т/х «Таңдауым сен»
02.30 «Әзілстан» жасырын камера
02.50 «Біреудің есебінен»
03.35 «KazNet» ғаламторға шолу
03.55 сериал«Пилот международных авиалиний»
05.30 «Домашние войны»

ЕВРАЗИЯ

06.00 «Той базар»
07.00 «Басты жаңалықтар»
07.45 «Жұма уағызы»
08.00 «Доброе утро»
11.00«Мужское/женское»
12.00 «Қос лайк»
15.45 «Давай поженимся»
16.40«Абай Мұрасы – Кастерлі Құндылық»
16.00 «Жди меня. Казахстан»
18.00 «Басты жаңалықтар»
18.45 «Заң сөйлесін»
20.00 «Главные новости»
20.45 «Поле чудес»
21.10 Сериал «Белая ночь»
23.00 «П@ytina»
00.00 «Белая ночь»
02.35 «П@ytina»
03.20 «Заң сөйлесін»

КТК

07.05Кешкі жаңалықтар»
07.30 Т/х «Аслы-Ферхат»
09.00Т/х «Аталар сөзі»
09.40 «Новости»
10.20 «Был дело»
12.10 «Морские дьяволы. Рубеж родины»
14.30 Х/ф «Хорошая жена»
16.30 Т/х «Өмір Сабағы»
18.00 Т/х «Кектен Туған махаббат»

ЕВРАЗИЯ

06.00 Т/х «Тракторшының махаббат»
06.40 «Тамаша city»
07.25 «Ұшқалақ»
07.50 «Сенбілік жаңалықтар»
08.30 «Воскресные беседы»
08.45 Сериал «Перелетные птицы»
12.50 «Неке сыры»
14.40 «101 вопрос взрослому»
15.50Х/ф «Последний довод»
18.00 «Basty bagdarlama»
18.25 «Әкемізге тұзақ»
20.00 «Аналитика»
20.55 Сериал «Раскалённый периметр»
22.00 «П@ytina»
23.00 «Раскалённый периметр»
01.00 «Три аккорда»
02.30 «П@ytina+»
03.15 «Тамаша city»
04.00 «Ұшқалақ»

КТК

07.05«Махаббат Әлемі»
08.30« Көңілді Отбасы»

19.30 Кешкі жаңалықтар
20.00 «Дау-дамайсыз»
20.35 «КТКweb»
21.00 Вечерние новости
21.40 Х/ф «Охотники за караванами»
02.15 «Кектен Туған махаббат»
03.15, 04.20 Т/х «Сүйікті Дениз»

ЖЕТИСУ

07.00 Өнұран
07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.00 Жаңалықтар
09.30 Новости
10.00 «Жетісу жұмбақтары»
10.30 «Сегодня»
11.00 «Өн тыңдайық» /онлайн-концерт/
11.30 Д/ф «Әлемнің мәдени қазынасы»
12.00 «Білек пен жүрек»
12.35 «Абай-175»
13.00 «Отбасы» /тікелей эфир/
14.00 «Тастүлек»
14.30 «Монолог»
15.00 «Әсем әуен»
15.45 «Өмір әні»
16.30 М/ф «Мияның ертегі әлемі»
17.00 Жаңалықтар
17.15 «Әсем әуен»
17.20 Новости
17.35 Д/ф «Әлемнің мәдени қазынасы»
18.00 «Шашу»
19.00 «Бүгін» /тікелей эфир/
19.30 «Олжа»
20.15 «Күйеуге шыққым келеді» телехикаясы
20.30 Жаңалықтар
21.00 Д/ф «Өркениет ғажайыптары»
21.30 Новости
22.00 «Дәрігер кеңесі»
22.30 Д/ф «Ғажайып мәдениет»
23.00 Жаңалықтар
23.30 Новости
23.55 Өнұран

31 КАНАЛ

06.00, 04.20 «Ризамын»
06.20 20 Алдараспан, Шаншар, нысана әзілдері
06.50 «Информбюро»
07.50Сериал «Ганга»
10.00 «What's Up»
10.55, 21.10 Сериал «Один против всех»
13.20 Х/ф «Братец медвежонок-2: Лоси в бегах»
15.00 «Кел, татуласайық!»
18.00 Сериал
20.00 «Информбюро»
23.10 «Битва экстрасенсов»
01.50 «Кел, татуласайық!»
05.00 «Әзіл студио»

7 КАНАЛ

06.00, 21.20 «Япырай»
06.40 «Гу-гулет»
07.15 «Келесі кім?»
07.50, 22.30, 04.10 Т/х «Элиф»
09.00 Сериал «Тайны госпожи Кирсановой»
10.10 «Смеяться разрешается»
11.50 Сериал «Племяшка»
13.00, 20.20 Сериал «Жалдамалы қалыңдық»
14.00, 03.15 Т/х «Азулы Әулет»
15.00 Скetchком «Q-елі»
16.10 «Удивительные люди»
18.40 «Дизель шоу»
21.50 Т/х «Тақиясыз періште»
23.20 Х/ф «Воздушный Маршал»
01.30 «Слуга народа-2»
05.00 «Өз ойым»

09.30 «Сеяться разрешается»
11.10 Х/ф «Ловушка времени»
15.30 «Аталар сөзі»
11.10 Х/ф«От судьбы не избежайся»
21.00 «Портрет недели»
22.00 Х/ф «Ты мой свет»
00.00 «Иная реальность»
00.40 «Министерство правды»
01.30 «Было дело»
02.10 К/ф «Сен үшін жаралғандаймын»
03.45, 04.30 «Көріпкел-2»

ЖЕТИСУ

07.00 Өнұран
07.05 «Атылған оқ» үнді фильмі
09.30 «Әсем әуен»
10.00 М/ф «Мияның ертегі әлемі»
10.30 «Құтқару қызметі»
11.00 «Өн тыңдайық» /онлайн-концерт/
11.30 Д/ф «Әлемнің мәдени қазынасы»
12.00 «Жүрек сөзі»
12.30 «Ауылдағы ағайын»
13.00 «Зерде»

Сенбі - Суббота, 12 қыркүйек

ҚАЗАҚСТАН

Программа «Qazaqastan» отсутствует в связи с её несвоевременным предоставлением в газету

ХАБАР

06.00 «Тамаша»
07.15 «Күзгі әуен»
09.00 « Өзін-өзі тану»
09.10 «Как устроена Вселенная»
10.00 «От всего сердца»
11.10 «Q-бренд»
11.20 Кино «Любовь по наследству»
13.00 «Құсайыновтар. Өмір жолы»
17.10 «Планета КА-ПЭКС»
19.20 «Dimash Show. Шабыт»
20.10 «Отдел журналистских расследований»
21.00 Ақпарат арнасы «7 күн»
21.50 Кино «Тень»
23.50 «Шерлок»
01.40 KhabarBoxing

АСТАНА

06.00, 03.15 «Өн мен әзіл»
06.30, 02.55 «Әзілстан» жасырын камера
07.00 «Үздік әзілдер»
08.00 М/ф «Маша и Медведь»
10.30, 22.00 Т/х «Кекеш келін»
11.00, 21.00 Т/х «Сүлеймен Сұлтан»
12.30, 23.10 Т/х «Құйынды мекен»
14.00 «1 минут» интеллектуалдық шоу
16.00 «Алдараспан» әзіл-сықақ театры
18.00 Т/х «Қызғалдақ»
20.00 «Үздік әндер»
20.55 «Loto 6/49»
00.30 «Bas Times»
02.10 «Той жыры»
02.35 «KazNet» ғаламторға шолу
04.00 Сериал «Пилот международных авиалиний»
05.35 «Домашние войны»

ЕВРАЗИЯ

06.00 Т/х «Тракторшының махаббат»
06.40 «Тамаша city»
07.25 «Ұшқалақ»
07.40 «Басты жаңалықтар»
08.30 Сериал «Белая ночь»
12.35 «Фабрика грез»
13.00 «Неке сыры»
14.40 «Поле чудес»
15.55 Х/ф «Как вернуть мужа за 30 дней»
18.00 «Сенбілік жаңалықтар»
18.35 Шоу «Қызық лайв»
20.00 «Главная тема»
20.30 «Парламент онлайн»
20.55Сериал «Перелётные птицы»
22.00 «П@ytina»
23.00 «Перелётные птицы»
00.45 «Малыш на драйве»
02.50 «П@ytina»
03.35 «Тамаша city»
04.20 «Ұшқалақ»

КТК

07.05 «КТК қоржынынан»
08.10 Т/х «Шатыр Астындағы екеу»
09.00 «КТКweb»

14.00 «Туржорық»
14.30 «Монолог»
15.00 «Шегіртке мен тышқан патшасы» ертегісі
16.30 Д/ф «Кең ауқымда»
17.00 «Тыңдашы, айналайын»
17.15 «Әсем әуен»
18.00 «Қазақ әні»
18.40 «Тарихи тұлғалар»
19.00 «Спорт-тайм»
19.30 «Киноман»
20.30 Апта /қаз/
21.30 Апта /рус/
22.10 К/ф «Жалдамалы әке»
00.15 Өнұран

31 КАНАЛ

06.00, 03.30 «Әзіл студио»
07.10 «Мы дома»
08.50, 10.35 М/ф «Маша и Медведь»
10.00 «Готовим с Адель»
11.55 «Великий мышинный сыщик»
13.40 Х/ф «Пираты Карибского моря: На странных берегах»
17.00 М/ф «Иван Царевич и Серый Волк-3»
19.00 «Иван Царевич и Серый

09.10 «Как устроена Вселенная»
10.00 «от всего сердца»
11.10 «Q-бренд»
11.20 «Любовь по наследству»
13.00 Т/х «Құсфийновтар. Өмір жолы»
17.10 «Планета КА-ПЭКС»
19.20 «Dimash Show. Шабыт»
20.10 «Отдел журналистских расследований»
21.00 Ақпарат арнасы «7 күн»
21.50 «Тень»
23.50 «Шерлок»
01.40 Khabarboxing

ЖЕТИСУ

07.00 Өнұран
07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық»
09.00 Жаңалықтар
09.30 Новости
10.00 М/ф «Мияның ертегі әлемі»
10.30 «Бүгін»
11.00 «Болмыс» ток-шоуы
12.00 «Әсем әуен»
12.35 «Абай-175»
13.00 «Әсем әуен»
14.00 «Ұлт пен рух»
14.30 «Монолог»
15.00 «Құстар фестивалі» спектаклі
16.00 Д/ф «Кең ауқымда»
16.30 М/ф «Мияның ертегі әлемі»
17.00 «Тыңдашы, айналайын»
17.20 Новости
17.35 «Әлемнің мәдени қазынасы»
18.00 «Зерде»
19.00 «Құтқару қызметі»
19.30 «Жүрек сөзі»
20.00 «Ауылдағы ағайын»
20.30 «Тағдыр мен тұлға»
21.00 «Әсем әуен»
21.30 «Тарих парақтары»
22.00 «Сезім сергелдеңі» үнді фильмі
00.10 Өнұран

31 КАНАЛ

06.00, 03.30 «Әзіл студио»
07.00 «Алдараспан, Шаншар күнделіктері»
07.50 «Информбюро»
09.00 «Готовим с Адель»
09.30 «Битва экстрасенсов»
12.35 М/ф «Маша и Медведь»
13.30 «мы дома»
15.25 Х/ф «Великий мышмный сыщик»
17.20 «Пираты Карибского моря: На странных берегах»
20.20 Х/ф «Иллюзия обмана»
22.50 Х/ф «Иллюзия обмана-2»
01.30 Алдараспан, Нысана, Шаншар әзілдері
05.00 Ризамын

7 КАНАЛ

06.00 «Келесі кім?»
07.00, 04.00 «Қуырдақ»
07.20 «Гу-гулет»
08.00 «Бұл Гу-гу-гап»
08.50 М/с «Джинглики»
09.15 Сериал «Гранд-3»
11.00 «Дизель шоу»
15.10 Т/х «Тақиясыз періште»
17.30 Т/х «Тек Қана Қыздар»
20.00 «Удивительные люди»
22.40 Скetchком «Q-елі»
23.00 Х/ф «Затмение»
01.00 «Киберзащитники»
02.15 Скetchком «Япырай»
03.00 Сериал «Жалдамалы қалыңдық»
04.50 «Өз ойым»

Волк-4»
21.00 «Экстрасенсы против детективов»
23.10 Х/ф «Слоны – мои друзья»
02.40 «Алдараспан, Нысана, Шаншар әзілдері»
04.30 Ризамын

7 КАНАЛ

06.00 «Келесі кім?»
07.00, 04.00 «Қуырдақ»
07.20 «Гу-гулет»
08.00 «Бұл гу-гу-гап»
08.35 М/с «Джинглики»
09.00 «Измайловский парк»
10.40 Сериал «доктор Котов»
15.00 Скetchком «Q-елі»
16.00, 02.10 Скetchком «Япырай»
16.30, 03.00 «Жалдамалы қалыңдық»
21.00 Х/ф «Телохранитель киллера»
23.25 Х/ф «Воздушный Маршал»
01.35 Сериал «Киберзащитники»
04.50 «Өз ойым»

Анығында, «Рухани жаңғыру» мемлекеттік бағдарламаға айналғаннан бері бірқатар ауқымды іс жүзеге асты. Игілігі мол жобалар жасалды. Қазақтың тарихына, әдебиеті мен мәдениетіне қатысты көптеген түйткілдің мәселесі шешіліп, түйіншегі тарқады. Советтік Қазақстан кезеңінде ұлттық рухани ойлау кеңістігімізден алыстаған, ғылыми айналымнан шығып қалған «Ұлы Даланың ұлы есімдері» де ардақталып, мұралары кітап сөресіне орнықты. Оқырман санасына «сілкініс» жасалды. Қазақтың әдеби сөзі жаһанның алты тіліне аударылды. Шет тілде тек Абай ғана емес, оның ізбасарлары да «сөйледі». Мәдениетіміздің жарық жұлдыздары қазақ өнерін аспандатты.

Тарихи тұлғалар туралы көркем фильмдер мен деректі жобалар түсірілді. Экран арқылы жасөспірімдердің ұлттық ұстанымын қалыптастыру бір арнаға түсті. Танымдық-тағылымдық хабарлар саны артты. Театрлардың репертуарлары жаңа қойылымдармен толықты.

Ауыл-аймақтарда «Туған жерге туынды тік!» акциясы қарқынды орындалып, ел мүддесін қорғаған батырлар мен ақындардың, ірі тұлғалардың тастұғыры орнатылды. Түкпір-түкпірдегі ауыл, елді мекендер ажарланып, абаттанды. Қазақтың қазіргі қалталы азаматтары – меценаттар түлеп ұшқан ауылдарын қамқорлыққа алып, Елбасы тапсырмасына сай өңірді гүлдендіріп келеді. Көз сүйінеді. Көңіл жайланады. Ауыл түтіні мұржасынан түзу шықты. Еліне, жеріне жаны ашитын ауқаттылар көп болса дейсің-ақ осындайда. Мұның бәрі – мемлекеттік бағдарламаның шарапаты.

Мемлекеттік идеология жұмысына міндеттелген жаңа тапсырма – әдет-ғұрпымыз төңірегінде. Рас, қазіргі қоғам

БАРЫМЫЗДЫ БАҒАЛАЙЫҚ

ҚР ТҰҢҒЫШ ПРЕЗИДЕНТІ-ЕЛБАСЫ Н. НАЗАРБАЕВТЫҢ «БОЛАШАҚҚА БАҒДАР: РУХАНИ ЖАҢҒЫРУ», «ҰЛЫ ДАЛАНЫҢ ЖЕТІ ҚЫРЫ» БАҒДАРЛАМАЛЫҚ МАҚАЛАСЫ МЕМЛЕКЕТТІК ИДЕОЛОГИЯМЫЗДЫҢ ӨЗЕГІНЕ АЙНАЛДЫ. ЖЫЛ САЙЫН ҚР МЕМЛЕКЕТТІК ХАТШЫСЫ МЕН ҚР АҚПАРАТ ЖӘНЕ ҚОҒАМДЫҚ ДАМУ МИНИСТРЛІГІНІҢ ЖОСПАРЫНА САЙ БАҒДАРЛАМАНЫҢ МАЗМҰНЫ АЙҚЫНДАЛЫП, ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ ТЕТІКТЕРІ МЕН МІНДЕТТЕРІ САРАЛАНАДЫ. БАСТЫ МИССИЯ – ХХІ ҒАСЫРДАҒЫ ҚАЗАҚСТАН ЖАСТАРЫ МЕН ЖАСӨСПІРІМДЕРІНІҢ САНА-СЕЗІМІН, ОЙЛАУ КЕҢІСТІГІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ, ҰЛТЫМЫЗҒА, КЕҢ БАЙТАҚ ЖЕРІМІЗГЕ МАХАББАТТАРЫ МЕН СҮЙІСПЕНШІЛІКТЕРІН ЕСЕЛЕУ.

жаһанданып, әлемдік көшпен бірге қатарласа-қапталдаса дамып келеді. Бүкіл әлем интернет арқылы жаңа заманға сай кескін-келбетін өзгертті. Жаһандану кеселіне жұтылып-ақ барады. Соның бәрін көріп те, бақылап та отырымыз. Не істемек керек? Қандай қарекет қыламыз? Жаһандану апатына ұшырамаудың жаңа тәсілі бар ма? Бар екен. Тағы да сол – ұлттық болмысың мен мінезінді сақтауға, генің мен кодыңды даралауға жол ашқан бағдарламаның өзегінде. Ендігі қазақ – өткен ғасырлар қойнауынан аманат арқалап қалған ұлт. Жаңа мемлекет тірегі, тілеуі. Тәуелсіздіктің көк байрағында көз жасы мол, талайдың қаны сіңген. Қатерлі азап пен талайлы тағдырдың мехнатын көрген бабалар мұраты сайрап жатыр...

Соңғы уақытта жер шарындағы ұсақ ұлттар мен ұлыстар жаһандану процесіне жұтылып, ассимиляцияға ұшырап, құрып барады. Жойылған ұлт пен ұлыс қаншама! Топырақ жұтып, жермен-жексен етеді. Бұрын-сонды мұндай ұлыс болды ма деп ойлайтын да, іздейтін де жан бар ма? Ресми статистикалық дерекке сүйенсек, Қазақстан деген еліміздің жан саны – 19 миллион шамасында. Демографиялық өсімнің көрсеткіші көбеюі керек. Тек жан санының

көбеюі ғана емес, сол адамдардың санасы – таза, рухы – биік болуы тиіс.

Киіз туырлықты ұлтымыздың тұрмыс-салты, әдет-ғұрпы, мінез-құлқы – жақсы да байқуатты, мағыналы өмір сүрудің формуласы. Адамның өмірге келген сәтінен бастап қайтыс болғанға дейінгі өмір кезеңі дәстүр, салт-санамен тығыз байланысты. «Тал бесіктен жер бесікке дейін...» деп жататынымыз содан-ды.

«Рухани жаңғыру» бағдарламасы міндеттеген әдет-ғұрып мәдениеті – ұмытылған я қолданыстан шығып қалған рухани құндылығымызды жаңғырту, үміт сәулесін түсіру. Көшпелі өркениет кезеңінен бері санамызға орнығып, қанымызға сіңген мәдениет өзегі – империялық бодандық қыспағынан өтті. Кейбірі өктем биліктің саяси ұстанымына қайшы келгендіктен, қасақана тыйымға түсті. Туралды. Ел санасынан өшті. Асыл дінімізге негізделген діни ғұрыптар мен наным-сенімдерімізге атеистік қоғамда орын да жоқ еді. Міне, осындай советтік-шовинистік идеологияның цензурасына ұшыраған құндылығымыз өте көп. Солардың бәрі қайтадан жаңғыруы керек. Рухани-мәдени айналымға түсуі тиіс.

Әдет-ғұрып жөніне назар салсақ, қазақтың аты-жөнін жазудың да өз нұсқасы

бар. Ұлттық негіз. Қазір ата-тегіміз ала-құла «-ов, -ев, -ин» қосымшаларымен жазылып жүр. Бұл құлдық санаға ұрынғандығымыз. Біздің Тәуелсіз ел азаматтары аты-жөнін «-ұлы, -қызы» деп жаздырып, төлқұжаттарын рәсімдеуге міндетті. Түсіне білгенге бұл да сананы жаңғырту, ұлт ретінде намысыңды жану, мінезінді түзеу.

Қадірлі оқырман, рухани жаңғыру – өзімізді өзіміз тануға мұрсат беріп тұрған жаңару жолы. Облысымызға алыс-жақын шет елден оралып, байырғы атамекеніне қоныстанған қандас ағайындар баршылық. Туған жерден жырақта жүріп, дәстүрімізден қол үзбеген, мәдениетіміздің қаймағын сақтап қалған ағайынның білері көп, түйгені мол. Ендігіде ұмыт болған қазақтың ұлттық тағамдары мен сусындарын, киім түрлері мен діни ғұрыптарының дидарын көпке дәріптейік. Бұл ел болып бірігіп, жұрт боп жұмыла кірісетін ауқымды ұлт ісі. Әдет-ғұрпымызды ұмытпайық! Барымызды бағалап, жоғымызды табайық!

Елдос ТОҚТАРБАЙ,
Алматы облысы бойынша
«Рухани жаңғыру» жобалық
кеңсесінің бөлім басшысы.

ЖАРҚЫН БЕЙНЕ

АҚЖҮРЕК АЗАМАТ ЕДІ

Кеше ғана арамызда жүрген жайсаң да атпал азамат әрі құдам Оспанов Тұрсын Молдағалымұлы туралы естелік жазамын деп кім ойлаған?.. Бойындағы барын туып-өскен жеріне арнап, еліне елеулі, халқына қалаулы, жұртына жұғымды болған, ақжүрек жан Қаратал ауданына қарасты Абай ауылында туып-өсті.

Азды-көпті ғұмырында жақсылардың жанында көбірек жүріп, шарапатын молырақ се-зінді. Қаратал ауданының су басқармасының төрағасы қызметін атқара жүріп, қоғамдық жұмыстарға бел сыбана араласты. Қаратал ауданы халқының сенімінен шығып, қатарынан төрт рет облыстық мәслихаттың

депутаттығына ұсынылды. Халық қалаулысы облыстық мәслихаттың әр сессиясында Қаратал ауданындағы шешімін күткен түйінді мәселелерді көтере жүріп, қатарластары арасында өз ұсынысын өткізе білуімен де ерекшеленді. Депутаттық сауалдарымен ауылшаруашылық өндірісімен шұғылданатын ауыл азаматтарына да көп көмегін тигізді. Өзіне жүктелген жұмысты абыроймен атқарып, халықтың, басшылықтың сенімінен шыға білді.

«Ұлық болсаң, кішік бол» демекші, ол еш адамды жатсынбай, үлкенмен де, кішімен де тіл табыса білетін жан еді. Бойындағы ұйымдастырушылық, елді шаруаға жұмылдыра білу қасиетімен де өзгелерден ерек тұрды. Артында ел айтып жүрер ізгілікті ісін қалдырған Тұрсынның еңбегі еленбей қалған жоқ. Адал қызметі үшін Қаратал ауданының құрметті азаматы атанды, «Қазақстан Республикасының тәуелсіздігіне

10 жыл» мерекелік медалімен, «Қазақстан Республикасының тәуелсіздігіне 20 жыл» мерекелік медалімен, «Қазақстан Респу-бликасының

тәуелсіздігіне 25 жыл» мерекелік медалімен, «Қазақстан Конституциясына 10 жыл», «Қазақстан Конституциясына 20 жыл» мерекелік медалімен, «Қ а з а қ с т а н Республикасының Парламентіне 10 жыл», «Қазақстан маслихаттарына 20 жыл», «Қазақстан маслихаттарына 25 жыл» мерекелік медалдарымен, «Қазақстан даңқы» орденімен наградталды.

«Алла Тағала не берсе де адамның ниетіне береді» деген, жар тандауда да еш қателеспеді. Өмірде жолы болған азамат текті ұрпақтан шыққан жоғарғы білімді Бақтылыны жолықтырып, отау тігіп, Алланың қалауымен өмірге бір қыз бен бір ұл әкелді. Ұлы да, қызы да

жоғарғы білімді. Үш немере сүйіп, ата атанды.

«Тумақ бар жерде өлмек те бар» дейді шарифат сөзі, шіркін, бәрі орнымен, бәрі ретімен келсе, өкініштің өзені тасып, қайғының қара жаңбыры жаумас еді ғой. Тұрсынның арманы немерелерімді үйлендіріп, құдалықта төрде отырсам дейтін. Амал нешік, арманына жете алмады. Қамшының сабындай қайран тірлік бір күні шорт сынары әмбеге аян. Өмірдің өзі күшті болғанымен, өтетіні өкінішті. Болжаусыз осы екен ғой өлім деген, күн бұрын көзге келіп көрінбеген. Тағдырдың жазуына, дегеніне көнбеске амал жоқ. Алланың өмірінен мықты әмір болсын ба. Ендігі күндерінде Тұрсынның шаңырағына қайғы бұпты үйірілмесе екен деп тілеген жұрттың тілеуі қабыл болсын дегім келеді. Атасының өмірінің жалғасы немерелері Әмір, Айдана, Айкүн текті ұрпақ болып өссін деп бір Алладан сұраймын.

Ал «Қайырлы істе қайыр бар» дегендей, Тұрсынның аудан жұртшылығына жасаған жақсы істерін халқы ұмытпасы анық.

Барлыбек БАЙТАЙҰЛЫ

ПОЛИТИКА

«NUROTAN» - ПОЛИТИЧЕСКАЯ СИЛА СТРАНЫ

Глава государства Касым-Жомарт Токаев выступил с ежегодным Посланием к народу. Как и всегда он четко и досконально разобрал все проблемы страны и озвучил пути их решения. Мы как сильная политическая партия «NurOtan» всячески поддерживаем законы и поручения Президента.

- Партия «NurOtan» с каждым разом доказывает, что является ведущей политической силой страны. Нам необходимы политические реформы. Поэтому поручаю партии осуществлять все задуманные реформы в реальность. И самое главное стать мостом между обществом и государством, - отметил Президент.

Как всем известно, следить за оптимальным расходованием местных ресурсов призваны представительные органы – маслихаты. Но их мнение зачастую игнорируется. Поэтому Касым-Жомарт Кемелевич наделил маслихаты функцией сбора подписей и составления петиций по развитию региона или местным проблемам, которые не находят своего решения порой десятилетиями.

- Следует также усилить ревизионные комиссии маслихатов. Поручаю Правительству и Счетному комитету подготовить пакет соответствующих поправок в законодательство, - подчеркнул Президент.

Стоит отметить, в своем обращении Глава государства выделил все важные структуры страны, среди них новая модель госуправления, создание нового агентства, упразднение ответственных министерств, усиление Счетного комитета и т.д. Озвучил сегодняшние проблемы и разъяснил, как их будет правильно решить.

Жанболат ЖОРГЕНБАЕВ,
первый заместитель председателя Алматинского областного филиала партии «NurOtan»

ПОСЛАНИЕ ПРЕЗИДЕНТА РК 2020

ПОСТАВЛЕНЫ ЧЕТКИЕ ЗАДАЧИ

1 сентября 2020 года Президент РК Касым-Жомарт Токаев выступил на совместном заседании Палат Парламента, обращаясь с ежегодным Посланием народу Казахстана. В Послании Главы государства «КАЗАХСТАН В НОВОЙ РЕАЛЬНОСТИ: ВРЕМЯ ДЕЙСТВИЙ» было очень емким и охватило все сферы жизни граждан. Были озвучены проблемы и общества и пути их решения и объявлен ряд реформ: в системе госслужбы, экономического развития и увеличения государственных доходов, предоставления государственных услуг, правоохранительной системы и принципов защиты прав человека.

Думаю, в Послании Президента каждый казахстанец увидел те моменты, которые его волновали. Все моменты, которые волнуют граждан, были учтены, вплоть до закона о защите животных. Конечно же, для граждан очень важный вопрос - реформирование правоохранительной системы. Он был затронут, ясно были поставлены четкие задачи.

Главной целью предстоящих изменений должно стать обеспечение верховенства закона, справедливости и безопасности населения. В частности, особое внимание было уделено вопросам формирования трехзвенной модели обеспечения защиты прав и сво-

бод граждан и разграничению полномочий правоохранительных и судебных органов.

Как подчеркнул Президент, важный критерий правового государства – беспристрастное и справедливое правосудие. Суд должен быть состязательным, а судья – свободным от стороны обвинения. Для этого необходимо обеспечить равенство адвоката и прокурора. Укрепление доверия общества к судам должно стать приоритетной целью. Ее достижение возможно только совместными усилиями государства и самого судебного корпуса. Судебная система не может быть замкнутой корпорацией. Высшему судебному совету и Верховному суду следует активизировать работу по привлечению к отправлению правосудия новых профессиональных кадров. Судебная система нуждается в специалистах в области налогообложения, интеллектуальной собственности, корпоративного права. Отбор судей должен сопровождаться освещением в СМИ, чтобы общество знало, за какие заслуги те или иные кандидаты были приняты на работу.

Нуржан КАДЫРБЕК,
судья СМУС Алматинской области.

БИЗНЕС

СФОРМИРОВАН НОВЫЙ СОСТАВ РЕГИОНАЛЬНОГО СОВЕТА

ПО СООБЩЕНИЮ ПРЕСС-СЛУЖБЫ ОБЛАСТНОЙ ПАЛАТЫ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЕЙ, НАЦИОНАЛЬНАЯ ПАЛАТА ПРЕДПРИНИМАТЕЛЕЙ «АТАМЕКЕН» ПОДВЕЛА ИТОГИ ВЫБОРОВ В РЕГИОНАЛЬНЫЕ СОВЕТЫ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЕЙ. ПО ИТОГАМ ВЫБОРОЧНОЙ КАМПАНИИ ОПРЕДЕЛЕН СПИСОК НОВОГО СОСТАВА РЕГСОВЕТОВ В 14 РЕГИОНАХ, В ТОМ ЧИСЛЕ, И В АЛМАТИНСКОЙ ОБЛАСТИ.

С 7 по 22 июля состоялся прием документов и регистрация кандидатов, с 25 июля по 3 августа – была проведена агитационная кампания кандидатов. Этап голосования прошел с 5 по 20 августа текущего года. Принять участие в гонке могли предприниматели, зарегистрированные в Алматинской области, руководители или члены исполнительных органов саморегулируемых организаций и ассоциаций, аккредитованные в областной палате. Всего в регсовет войдут 35 предпринимателей из областного центра, районов и городов.

Для участия на выборах заявку подал 81 кандидат от субъектов предпринимательской деятельности. В итоге Комиссией по приему документов и отбору кандидатов одобрены и включены в список кандидатов 64 заявки, из них 23 – экс-члены регсовета, остальные 41 – совершенно новые имена из регионов.

Среди претендентов представлены различные сферы предпринимательства, это – сельское хозяйство, промышленность, образование, туризм, торговля, услуги, общественное питание. Активность также проявили ассоциации и саморегулируемые организации в сфере строительства, машиностроения, туризма и образования.

Самому молодому кандидату предвыборной гонки 28 лет, самому старшему 66 лет. Из числа кандидатов более 20% женщины-предприниматели.

Особую роль сыграла агитационная кампания. В основном кандидатами агитация проходила в социальных сетях Instagram и Facebook. Программы и обращения кандидатов были опубликованы и обсуждены на популярных интернет-площадках региона. Традиционные встречи с избирателями были организованы путем zoom-конференций и прямых эфиров в социальных сетях.

Голосование проводилось на базе

сайта vote.atameken.kz: посредством SMS-голосования и через ЭЦП. При этом в голосовании были вправе принять участие субъекты бизнеса соответствующего региона посредством верификации через БИН/ИИН.

В ходе голосования за 64 кандидатов свои голоса отдали более 9 тысяч предпринимателей области. По итогам выборов сформирован новый состав Регионального совета Алматинской области. В ближайшее время состоится первое заседание Совета, будет избран председатель, принята программа и план работы по дальнейшей защите прав и поддержки инициатив бизнеса Жетысуского края.

«Выборы стали новым этапом как для системы НПП, так и для предпринимательства. Данные выборы показали, что бизнес-общественность готова участвовать в отстаивании интересов, решении проблем и выдвижении инициатив регионального бизнеса. Уверены, что новый состав регсовета придаст мощный толчок в развитии деятельности развития, станет еще одной опорой для предпринимателей», - отметил директор Палаты предпринимателей Алматинской области Асет Шаяхметов.

Напомним, прежний состав Регионального совета работал с 2015 года. По инициативе регсовета одними из первых в стране были созданы местные Советы предпринимателей при филиалах РПП. Кроме того, регсоветом внедрена практика заслушивания итогов работы местных исполнительных органов и филиалов Региональной палаты по вопросам реализации госпрограмм поддержки и развития МСБ. Региональный совет Алматинской области также стал инициатором проведения «встреч без галстуков» с главой региона, а также выездных совместных заседаний с регсоветом города Алматы по вопросам развития межрегионального сотрудничества.

Ш.БАТЫРОВ.

СУД РК

ПРИВЛЕЧЕНИЕ МЕДИАТОРА

Медиатор - это не защитник, не обвинитель, не арбитр, не консультант, не советчик и не переносчик информации, а есть независимое, нейтральное и беспристрастное физическое лицо, выбираемое сторонами спора, который помогает сторонам самим найти решение в ходе обсуждения их конфликта.

С 01 января 2016 года на законодательном уровне путем включения в новый Гражданский процессуальный кодекс, действует судебная медиация.

Судебная медиация – примирительная процедура урегулирования спора (конфликта) между сторонами судебного процесса при содействии судьи, осуществляющего примирительные процедуры, также судья отметила, что медиация – форма внесудебного разрешения споров с помощью третьей нейтральной, беспристрастной стороны – медиатора. Во время процедуры медиации стороны, участвующие в конфликте, самостоятельно приходят к взаимовыгодному решению, опираясь на опыт, знания и умения медиатора. Разрешение споров полностью зависит от воли самих спорящих. Особенностями медиации является то, что процедура гибкая, неофициальная и неформальная. В медиации не выясняется кто прав, а кто виноват. Основная цель медиации – конструктивный поиск решений возникших противоречий. Внедрение медиативных форм разрешения споров окажет позитивное воздействие на судебную систему.

Порядок и процедура проведения медиации, установленные статьями 179-180 ГПК РК, соглашение об урегулировании спора (конфликта) в порядке медиации может быть заявлено сторонами в судах первой, апелляционной и кассационной инстанции. При проведении судебной медиации, передача дела в производство другого судьи не обязательна, по ходатайству сторон процедуру медиации может провести и судья, в производстве которого находится дело, тем самым стороны экономят свое время и время суда.

Асель КАСЕНОВА,
главный специалист-секретарь судебного заседания Талдыкорганского городского суда.

ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВО

КАК СНИЗИТЬ РАСХОДЫ

Как сообщает пресс служба АО «Фонд развития предпринимательства «Даму», предприниматели, осуществляющие свою деятельность в сфере производства и переработке в АПК, а также обрабатывающей промышленности и услуг, могут получить кредит в рамках Механизма кредитования приоритетных проектов или «Экономики простых вещей» - государственной программы поддержки бизнеса (далее - программа ЭПВ), в рамках которой предприниматели могут получить кредит в банках второго уровня (далее - БВУ) на инвестиции и/или пополнение оборотных средств («не более 50 % от суммы кредита), при этом сумма кредита не ограничена.

Кредиты выдаются БВУ по ставке вознаграждения до 15% годовых, из них до 9% годовых субсидируется государством, таким образом, предприниматели оплачивают по кредиту 6% годовых. Срок субсидирования по инвестиционным кредитам составляет 10 лет, на пополнение оборотных средств – 3 года.

Также, при недостаточности у предпринимателя залогового обеспечения по кредиту, АО «Фонд развития предпринимательства «Даму» (далее – Фонд «Даму») готово предоставить свою гарантию на весь срок кредита. Размер гарантии в рамках одного проекта составляет: до 50 % от суммы кредита до 3 млрд. тенге, до 30% по кредитам от 3 млрд.тенге до 5 млрд.тенге.

Со слов директора Регионального филиала Фонда «Даму» по Алматинской области Тимура

Екеева, по состоянию на 31.07.2020 года в рамках программы ЭПВ в регионе по субсидированию было одобрено 25 проектов на общую сумму 9,7 млрд.тенге, по гарантированию одобрено 4 проекта на общую сумму 281,26 млн.тенге, по которым выпущены гарантии Фонда «Даму» на общую сумму 102,6 млн.тенге.

Инструменты субсидирования и гарантирования предоставляются Фондом «Даму» в рамках государственной программы «Дорожная карта бизнеса – 2025». При этом субсидирование кредитов со стороны Фонда «Даму» осуществляется в онлайн режиме через платформы Электронного Правительства (E-gov) и online. damu.kz.

Также сотрудники Фонда «Даму» окажут поддержку предпринимателям в сопровождении их проектов в БВУ, начиная от сбора документов для получения финансирования в БВУ.

По всем интересующим вопросам просим обращаться в Региональный филиал Фонда «Даму», расположенный по адресу: Алматинская область, г.Талдыкорган, ул.Толбаева, 86, или по телефону: 8-7282-55-87-10; 8-7282-55-87-11.

*Данное ограничение не распространяется на финансирование проектов по производству и переработке в агропромышленном комплексе, которое осуществляется за счет собственных средств БВУ и АКК, а также проектов, направленных на проведение весенне-полевых работ по производству в АПК вне зависимости от источника финансирования кредита.

Ш. ХАМИТОВ.

ҚҰРМЕТ

ЕЛ МЕРЕЙІН ҮСТЕМ ЕТКЕН МЕРЕЙ

ШЫҒЫС ЖЕКПЕ-ЖЕК ӨНЕРІНІҢ ШЕБЕРІ МЕРЕЙ СҮЙІНОВ, ЖУЫРДА «SENSHI» КУБОГІН ЖЕҢІП АЛДЫ. ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ТУРНИР БОЛГАРИЯДА ӨТТІ. АЛМАТЫ ОБЛЫСЫНЫҢ ТУМАСЫ ОСЫЛАЙША ӘЛЕМДЕГІ КИОКУШИН КАРАТЭ ҰЙЫМДАРЫНЫҢ БАСЫН ҚОСҚАН ЕҢ БЕДЕЛДІ БӘСЕКЕДЕ ТОП ЖАРЫП ОТЫР. МЕРЕЙ СҮЙІНОВ ТАЛДЫҚОРҒАНҒА ҰШЫП КЕЛГЕН СӘТТЕ, ОНЫ ӘУЕЖАЙДАН ЖАНКҮЙЕРЛЕРІ МЕН ТУҒАН ТУЫСТАРЫ ЖӘНЕ АЛМАТЫ ОБЛЫСТЫҚ СПОРТ БАСҚАРМАСЫНЫҢ ӨКІЛДЕРІ КҮТІП АЛДЫ.

бойынша өрбіді. Ол, кик боксинге өте ұқсас келеді. Яғни спортшылар қолғап киіп, 3 минуттан 3 раунд жекпе-жек өткізді. Мерей Жан Польш 3 жыл бұрын кездесіп, онда жеңген еді. Бұл жолы да қарсыласына есе жіберген жоқ. Тіпті, Француз атлетін екі мәрте есеңгіретіп, айқын басымдылық танытты.

— Мен қарсыласыммен 3 жыл бұрын кездескенмін. Ол кезде Жан Польш жеңдім. Одан бері біраз уақыт өткендіктен Француз спортшысын зерттеп көруім керек еді. Бірақ, оған мүмкіндік болмады. Жарысқа 100% дайын болдым, деп айта алмаймын. Өйткені, Болгарияға шекара ашыла ма, жоқ па деп күтіп жүрдік. Бұл мәселе шешілгенде жаттықтырушым екеуіміз арнайы тактика құрдық. Мәселен, қарсыласым шапшаң қимылдаса мынадай әдісті, қолының соққыларына сүйенсе мынадай әдісті қолданамыз, деп келістік. Содан соң жекпе-жек барысында ұстазым Жан

Польш осал тұстарын айтып отырды. Оны мен ұтымды пайдаландым. Нәтижесінде жеңдік,— дейді шинкиокушинкай каратэден халықаралық дәрежедегі спорт шебері Мерей Сүйінов.

Мерей Сүйінов қазір бабында. Күз айларында халықаралық жарыстар ұйымдастырылар болса, оғанда қатысып, лайықты өнер көрсетуді жаспарлаған.

— Ұйымдастырушылар біздің нұсқаны кик боксинге ұқсатып, жаңа ережемен өткізді. Болашақта кәсіпқой бокстағыдай чемпиондық белбеу деп, бірнеше тұжырым бойынша жарыс ұйымдастыру көзделген,— дейді ол.

Қазір Мерей Сүйінов Талдықорған каратэ орталығын басқарады. Шәкірт тәрбиелеп, бапкерлікті де қатар алып жүр. Оның мақсаты, өзі сияқты әлем чемпионын дайындау.

ЖАРҚЫН НҰРЛАНҰЛЫ,
prosports.kz

Ел мерейін үстем еткен Мерей Сүйіновке жанкүйерлері барынша құрмет көрсетті. Өйткені, ол киокушин каратэ одағының өткізген турнирінде қарсыласын айқын жеңді. Айта кетейік, айтулы жарысқа тек арнайы шақырту алған таңдаулы спортшылар ғана қатысады.

— Киокушин каратэ ұйымының кәсіпқой спортшылар лигасында менің шәкіртім Мерей Сүйіновтің жеңімпаз атануы әрине қуантты. Бір жағынан Алматы облысында бұл спорттың дамығандығын аңғартты. Мерейдің қарсыласы өте мықты болды. Дегенмен, Мерей жекпе-жек барысында барын салды. Осының арқасында үздік шықты,— дейді Алматы облыстық шинкиокушинкай каратэ федерациясының президенті Зайна Бетирова.

Бастапқыда бұл жарысқа Мерей Сүйіновтің қатысуы белгісіз еді. Өйткені, әлемді жайлаған «Коронавирус» індеті оған тікелей себеп болған. Сонымен қатар сайыстың өтуіне де кедергісін келтіріпті. Дегенмен соңғы сәтте барлығы оңынан

шешілген.

— Әлемдік киокушин ұйымының өткізген айтулы сайысында шәкіртім Мерей Сүйінов, Қазақстандық спортшылар арасында бірінші болып жеңіске жеткені мені қуантты. Бұл жарысты әлем бойынша барлық шығыс жекпе-жек өнерінің өкілдері бақылады. Жеңіс тойын тойлап мақсатымыз орындалған сәтте Норичика Сакамота сияқты осы спорттағы майталмандар бізбен бірге қуанды. Біз еліміздің туын биікке көтеріп, намысын бермедік,— З.Бетирова.

Мерей Сүйінов 90 келі салмақ дәрежесінде Жан Польш Жакоутпен рингке шықты. Француз спортшысы өткен жылы әлем біріншілігінде күміс жүлдегер атанған. Жарыс жаңа ереже

КОНЬКИ

«АШЫҚ КУБОКТЫҢ»
ЖЕҢІМПАЗЫ АТАНДЫ

Қазақстандық конькиші Алтай Жәрдембек ашық кубок жеңімпазы атанды. Бұл туралы Ұлттық Олимпиада комитеті хабарлады.

Беларусь астанасы Минске конькимен жүгіру бойынша ашық кубогы өтті. Аталған жарысқа екі қазақстандық спортшы қатысты. Нәтижесінде 500 м қашықтық бойынша бақ сынаған Алтай Жәрдембек жарыс жеңімпазы атанды. Ал Маргарита Артемьева болса қос қоланы қоржынға салды. Ол 500 м және 3000 м қашықтық бойынша қола жүлдегер атанды.

Egemen.kz

ЕРКІН КҮРЕС

«АШЫҚ КУБОКТЫҢ»
ЖЕҢІМПАЗЫ АТАНДЫ

Еркін күрестен Қазақстан командасының бас бапкері Әсет Серікбаев карантиннен кейін балуандардың қайда жиналатынын айтты.

— Оқу-жаттығу жиындарын 20 қыркүйекте, Шымкент қаласында бастаймыз деген жоспар бар. Жиынға жалпы есебі 24 балуан қатысады. Негізінен, ұлттық құраманың бірінші нөмірлі балуандарына басымдық беріледі. Ұзақ үзілістен кейінгі алғашқы дайындық кезеңі болған соң, спортшыларға көп ауыртпалық салмаймыз. Жалпы дене жаттығуына басымдық береміз деген ойдамын.

Ал халықаралық жарыстар бойынша нақты ештеңе айта алмаймын. UWW қыркүйек және қазан айындағы жарыстарды бізімізден түгел алып тастады. Желтоқсанда әлем чемпионатын ұйымдастырады деген сыбыс бар. Бірақ қазіргі жағдайда мұның қаншалықты орындалатынын болжау қиын,— дейді бас бапкер.

Prosports.kz

Бір күні Сократ хакім бір Аристодим деген ғалым шәкіртіне құдай табарака уа тағалаға құлшылық қылмақ турасында айтқан сөзі. Ол өзі құлшылық қылғандарға құлуші еді.

- Әй, Аристодим, ешбір адам бар ма, сенің білуіңше, қылған өнерлері себепті адам таңырқауға лайықты? - деді.

Ол айтты:

Толып жатыр, қазірет. Бірінің атын аташы, - дейді.

Гомерге бәйітшілігі себепті, Софоклге трагедиясы себепті, яғни біреудің сыйпатына түспектік, Зевксиске суретшілігі себепті таңырқаймын, - деп, соған ұқсаған неше онан басқа өнерлері әшкере болған жандарды айтты.

Олай болса, кім артықша ғажайыптануға лайықты: жансыз, ақылсыз, құр пішінді жасайтұғын суретші ме? Я жан иесі, ақыл иесі адамды жаратушы ма? - дейді.

Соңғысы лайықты, - дейді, - бірақ ол жаратушы жаратты, өздігінен кез келіп,

солай болып кетпей, басынан біліп істеген хикметімен болса, - дейді.

Жә, пайдалы нәрсе дүниеде көп, бірінің пайдасы көрініп, білініп тұрады. Кейбірінің пайдасы анық білінбейді. Соның қайсысын хикмет көресің? - деді.

Әрине, әшкере пайдаға бола жаратылғанын хикмет десек керек деймін, - дейді.

Жә, олай болса, адамды жаратушы хауаси хамса заһри бергенде, тахқиқ ойлап, олардың пайдасының барлығы түгел оған мұқтаж боларлығын біліп бергендігі әшкере тұр ғой. Әуелі көзді көрсін деп беріпті, егер көз жоқ болса, дүниедегі көрікті нәрселердің көркінен қайтып ләззат алар едік? Ол көз өзі нәзіктігінен керегіне қарай ашып, жауып тұруы үшін қабақ беріпті. Желден, ұшқыннан қаға берсін болуы үшін кірпік беріпті. Маңдай теріні көзден қағып тұруға керек болғандығынан, басқа тағы керегі бар қылып қас беріпті. Құлақ болмаса, не қаңғыр, не дүңгір, дауыс, жақсы үн, күй, ән – ешбірінен ләззаттанып хабар ала алмас

ЖИЫРМА ЖЕТІНШІ СӨЗ

едік. Мұрын иіс білмесе, дүниеде не тәтті, не қатты не дәмдінің қайсысынан ләззат алар едік? Бұлардың бәрі біздің пайдамыз емес пе?

Көзді, мұрынды ауызға жақын жаратыпты, ішіп-жеген асымыздың тазалығын көріп, иісін біліп, ішіп-жесін деп. Бізге керегі бар болса да, жиіркенерлік жері бар тесіктерді бұл бастағы ғазиз білімді жерімізден алыс апарып тесіпті, мұның бәрі хикметпен біліп істелгендігіне дәлел емес пе? - депті.

Сонда Аристодим тахқиқ ойлап тексергенде, адамды жаратушы артық хикмет иесі екендігіне һәм махаббатыменен жаратқандығына шүбәсі қалмады.

Олай болғанда және не ойлайсың, һәмма мақұлы хатты жас балаларына елжіретіп, үйірілтіп тұруын көргенде уа һәмма мақұлыхаттың өлімін жек көріп, тіршілікте көп қалмақшылығын тілеп, ижтиһад қылуын көргенде, өсіп-өнуінің қамында болудан басқа істі аз ойламақтары - бұларының бәрі жұрт болсын, өссін, әнсін үшін. Солардың бәрін жаратқанда көңілдерін солайша ынтықтандырып қойғандығы һәм мұның бәрі жақсы көргендігінен екенін білдірмей ме? - дейді.

Ей, Аристодим! Қалайша сен бір өзіңнен, яғни адамнан басқада ақыл жоқ деп ойлайсың? - еді. - Адамның денесі өзің жүрген жердің бір битімдей құмына ұқсас емес пе? Денеңде болған дымдар жердегі сулардың бір

тамшысындай емес пе? Жә, сен бұл ақылға қайдан ие болдың? Әрине, қайдан келсе де, жан деген нәрсе келді де, сонан соң ие болдың. Бұл ғаламды көрдің, өлшеуіне ақылың жетпейді, келісті көрімдігіне һәм қандай лайықты жарастықты заңмен жаратылып, оның ешбірінің бұзылмайтұғынын көресің. Бұлардың бәріне таңғажайып қаласың һәм ақылың жетпейді, осылардың бәрі де кез келгендікпен бір нәрседен жаралған ба, яки бұлардың иесі бір өлшеусіз ұлы ақыл ма? Егер ақылменен болмаса, бұлайша бұл есебіне, өлшеуіне ой жетпейтұғын дүние әрбір түрлі керекке бола жаратылып һәм бір-біріне себеппен байланыстырылып, пенденің ақылына өлшеу бермейтұғын мықты көркем заңнее қаратылып жаратылды, - дейді.

Ол айтты:

Тахқиқ бұл айтқаныңның бәрі рас, жаратушы артық ақыл иесі екендігі мағлұм болды. Ол құдайдың ұлықтығына іңкерім жоқ. Бірақ сондай ұлық құдай менің құлшылығыма не қылып мұқтаж болады? - деді.

Ей, Аристодим! Қате айтасың. Мұқтаж болмағанда да, біреу сенің қамыңды жесе, сенің оған қарыздар екендігіңе де ұстаз керек пе? - деді.

Аристодим айтты:

Ол менің қамымды жейтұғынын мен қайдан білем? - деді.

Жә, олай болса һәмма мақұлыққа да қара, өзіңе де қара, жанды бәрімізге де беріпті.

Жанның жарығын бәрімізге де бірдей ұғарлық қылып беріп пе? Адам алдын, артын, осы күнін - үшеуін де тегіс ойлап тексереді. Хайуан артын, осы күнін де бұлдыр біледі, алдыңғы жағын тексермекке тіпті жоқ. Хайуанға берген денеге қара, адамға берген денеге қара. Адам екі аяғына басып тік тұрып, дүниені тегіс көрмекке, тегіс тексермекке лайықты һәм өзге хайуандарды құлданарлық, пайдасын көрерлік лайығы бар. Хайуанның бірі аяғына сеніп жүр, бір өзіңдей хайуанды құлданарлық лайығы жоқ. Адам өзі өзіне сенбесе, адамды да хайуан секілді қылып жаратса, ешнәрсеге жарамас еді. Хайуанға адамның ақылын берсе, мұнша шеберлік, мұнша даркарлік, бір-біріне ғылым үйретерлік шешендік салахият ол денеге лайықты келмейді. Қай өгіз шаһар жасап, құрал жасап, неше түрлі сайман жасап, сыпайылық шеберліктің үдесінен шығарлық қисыны бар? Бірақ адам баласы болмаса, бұл ғажайып ақылды және ғажайыппен жасаған денеге кіргізіп, мұнша салахият иесі қылғаны хикметпенен өзге хайуанға сұлтан қылғандығына дәлел емес пе? Ол дәлел болса, адам баласын артық көріп, қамын әуелден алланың өзі ойлап жасағанына да дәлел емес пе? Енді адам баласының құлшылық қылмаққа қарыздар екені мағлұм болмай ма? - депті.

ЕЗУТАРТАР

СТУДЕНТ ТУРАЛЫ ӘЗІЛДЕР

Студент асханаға кірсе, жалғыз ғана орын бар екен. Барып отыра қалса, қарсы орындықтағы профессор:

- Бүркіт пен шошқа қатар отырмайды – дейді.
- Көшіріңіз, мен ұшып кетейін – деп екі қолын қанат етіп қағып тұрып кетеді.

Сөзден ұтылған профессор емтихан қабылдауға келеді. Әлгі студентті құлату үшін сұрақтың астынан алса да, ол бәріне дұрыс жауап береді. Сосын мынадай сұрақ қояды:

- Сенің жолыңда екі сандық жатты делік. Бірі тола алтын, екіншісінде ақыл. Қайсысын таңдайсың?
- Алтынды таңдаймын, әрине!
- Мен ақылды таңдаған болар едім – дейді профессор.
- Өркім өзінде жоғын таңдайды ғой, – деп студент тағы да қатырып кетеді. Профессор әбден ызаланып оның сынақ кітапшасына «Тентек» деп жазып береді. Оны қарамастан алады да студент шығып кетеді. Профессор мәз болып отырса, сәлден кейін студент қайтып келіп былай деген екен:
- Профессор ағай, сіз баға қоятын жерге шатасып, өз аты-жөніңізді жазып қойыпсыз, –дейді.

☺☺☺

Студент емтиханда жауап бере алмай қалады да, профессор оған:

- Амал не, сізге екілік қоюыма тура келеді, – дейді. Сонда студент:
- Онда маған асылып өлуден басқа амал жоқ, – деп қалтасынан арқан шығара бастайды. Профессор сәл жұмсарады.
- Жарайды, тапсырмасаңыз да, үштік қояйын. Студент жайлап арқаннан тұзақ жасай бастайды. Профессор қорқып кетеді.
- Жақсы, жақсы! Төрт қояйын! Студент оған

ЖЕЛІДЕГІ ЖАЗБА

САПЫСТЫРУ

ҚАРАП ЖАТПАЙ
НЕМІС ПЕН ҚАЗАҚТЫҢ
КОРОНАВИРУСПЕН ҚАЛАЙ
КҮРЕСІП ЖАТҚАНЫН
ҒАЛАМТОРДАҒЫ
ЖАРИЯЛАНЫМДАР
АРҚЫЛЫ САЛЫСТЫРЫП
КӨРДІМ.

Германия. Анасының тоқсан жасқа толған туған күніне сыйлығын көтеріп келген жалғыз қызы есіктің қоңырауын басады. Есіктің ар жағынан анасы қызына рахмет айтып, үйіне кіргізбей шығарып салады.

Қазақстан. Үйге келін түсті. Туған-туыс, көрші-қолаң жиналып, көңіл көтеріп жатыр. Бірін бірі құшақтап, тапырақтап билеген жұрт.

Германия. Бельгияда жұмыс істейтін ұл коронавирусқа байланысты Германияға, туған қаласына оралды. Бірақ, ол сол қалада тұратын әке-шешесіне бармай, қонақ үйге тоқтауды жөн көрді. Әке-шешесін көрмегелі біраз болған. Қатты сағынды. Дегенмен солардың амандығы үшін бөлек тұрғаным дұрыс деп шешті.

Қазақстан. Астанадағы коронавирустан қашқан жас жігіт қазақ даласын көктей өтіп, жоппөнекей талаймен шүйіркелесіп, оңтүстіктегі үйіне барып бірақ тоқтады. Көп ұзамай өзінен де, туған анасынан да індеттің белгілері анықталды.

Германия. Қазір қалада да, далада да бейсауыт жүрген жан жоқ. Көшеге ешкім шықпайды. Үйде отырсаң өзіңе де, өзгеге де індет келмейтінін олар түсінген. Барлық жерде темірдей төртіп.

Қазақстан. «Қазпошта», банктердің алды құжынаған халық. Ұзынсонар кезек. Бір-біріне түкірігін шашыратып даурыққан жұрт...

Әрі қарай салыстыра беруге шыдамым жетпеді. Сұмдық қой!

Арман СҚАБЫЛҰЛЫ

Материал интернет желісінен алынды